

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

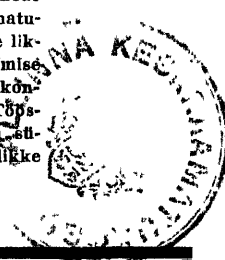
TEATAJA

Nr. 23. VI aastakäik

1. detsembril 1931.

Tellimishind:	Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . kr. 40.00
Poolaastas . . . » 1.50	Kõnetraat 17-77. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . » 22.00
Välismaale . . . » 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . » 12.00
Poolaastas . . . » 3.00		Kaanoekülgedel—kokkuleppe

SISU: Majanduspoliitilisi probleeme. Maailma rahaturg ja Eesti osa selles. Mõnede välismaa tööstussaaduste asendamise võimalusi kodumaa omadega. Raamatu-kaupmehed hädas sisseveokitsenduste korraldustega. Maksujõuetuks jäänud pankade likvideerimiskomisjonid viivitavad väljamaksudega kreditoridele. Seepide standardiseerimise küsimus. Prantsuse lisataks sisseveole maadest, kus valuuta langenud. Läti sisseveo kõnetingendid astusid jõusse. Rahvusvaheline kaubanduskoda ja maailma majanduskriis. Tööstuse selsukorrast. Üleriiklik kaupmeeste kongress. Koja teataja kirjavahetus. Kojasügisene istungjärk. Ärde register. Ableluvaranduse lahutamise lepinguid. Majanduslikke teateid. Kaubahindu. Börsi teateid.

Esimene Eestimaa Taimevõitehas „KOKK“

„KOKK“
on Eesti
tööstus.

„K O K K“
valmistab
taimevõisid.

Lauavõid: „KOKK“, „SANA“ ja „NOVA“.
Köögivõid: „STELLA“ ja „KOKK'a RASVA“.

TARVITAGE EESTI TÖÖSTUSE SAADUSI!

Majanduspoliitilisi probleeme

(Koja esimehe J. Puhk'i kõne koja peakoosolekul.)

„Tänapäev koormavad kõigi majanduslikult tegutsevate inimeste päid suured ja keerulised majanduspoliitilised küsimused.

Olen oma tänase esinemise jaoks meelega valinud kõneaine, mis ei piirduks ainult ühe või teise kitsama majanduspoliitilise küsimuse käsitlemisega, vaid puudutaks tähtsamaid majanduselu probleeme üldse.

Kuna majanduselu avaldused on eriti keerulised, siis peab eraldama põhjused tagajärgedest ja ühe teguri kaalu teiste tegurite mõjustustest

Praegune maailma majanduskriis on välja kutsunud majandussõja, mis kestab kogu frondil juba enam kui 2 aastat.

Kaubavahetus riikide vahel läheb tagasi, tööpuudus võtab peagu kõikjal maad.

Rahvusvaheline maksuvahendite süsteem ja kord on purustatud. Enam kui 20 riiki on kullalaluselt ära nihkunud. Sellele majandusdepressioonile seltsib veel üksikute riikide poliitiline kindlusetus.

Kõik see kokku moodustab suure komplekti majanduslikke raskusi ja meie küsiksime, milles seisab siis praegune ülemaailmne majanduskriis ja millal see möödub? Ma vastaksin, et kriisi peapõhjuseks on üleproduktioon, sest kapitalism, mis kõrvaldas teorjuse, on osutunud liig elujõuliseks ja on põhjustanud töötamisviisides tehnilise revolutsiooni.

Kapitalism on tõstnud üksiku tööliste töövoime niisugusele kõrgusele, et ostjaskonna ostuvõime kaugeltki nii kiiresti ei kasva, kui kasvab kapitalistlike ettevõtete toodang.

Üleproduktiooni tõttu tekkinud kriisi osaline paranemine on muidugi võimalik; selle paranemise võivad esile kutsuda mõningad konjunktuuri muutused või mõni õnnestunud rahvusvaheline tehing.

Kuid üldine majanduslik rindetööstus — põllumajandus, kaubandus ja rahandus ühte arvatud — võib radikaalselt paraneda üksi siis, kui pöetakse välja kriis ning kõrvaldatakse selle peamised põhjused.

Niipea kui turg vabaneb üleaurustest kaupadest, võib tootmine jälle uuesti hoogu võtta, ja me oleme sunnitud paratamatult leppima selle teadmiselega, et Eesti oma majanduslikest raskustest enne ei suuda välja rabelda kui laheneb ülemaailmne majanduskriis, kui leitakse abinõud

ületoodangu kõrvaldamiseks ja avatakse kaubaturud vabaks juurepääsuks.

Viini kongressil tänavu suvel leidsid II sotsialistliku internatsionaali erakondade saadikud, et tuleb valmis olla „kapitalistliku maailma päranduse vastuvõtmiseks“. Resolutsioonis, mis käsitleb poliitilise olukorra hindamist, ütlevad nemad, et tööliklass ei tohi küll ajada õnnemängu-poliitikat, aga kui mõned teised kihid peaksid katsuma oma diktatuuri maksma panna, siis peab tööliklass nendest ette jõudma ja teostama proletariaadi diktatuuri.

See otsus sotsialistliku internatsionaali kongressi poolt tehti just sel kaalutlusel, et nende arvates kapitalistlik valmistamisviis ei suuda enam rahuldada rahvahulkade kasvavaid vajadusi. Seda võivat teha üksnes sotsialistlik või kommunistlik valmistamisviis. Nad nõuavad n.-n. plaanimajandust, mille juures saaduste valmistamist ja turustamist juhiks riigivõimule toetuv ja riigivõimu tahtest ülalhoitav majandusvalitsus ja majandusparlament.

Õnneks ei suuda sotsialistid põhjendada oma väiteid ühegi kindla tõsiasjaga, mis näitaks, et praegune kriis ei oleks tingitud harilikust, inele kõigile juba varem hästi tuntud ületoodangust. Samuti põhjendamatu on ka nende jutt kapitalistliku valmistamisviisi jõuetusest. Just vastuoksa: kriis näitab, et kapitalism on liigagi priske ja et ta palju rohkem jaksab varustada kui turud vajavad.

Seda kinnitab ka arvustik. Ühelgi alal ei ole langust, vaid aina tõusu.

Näiteks tõusis rauatoodang kriisi eel 28 ja terasetoodang 23% võrra. Eriti suur oli tõus mitmekesistel energia arendamise aladel. Elektri rakendamine suurenes tervelt poole võrra (50%), naftatoodang tõusis 40%, autode valmistamine 35%, kunstiidi valmistamine läks isegi nii jõuliseks, et hakati produtseerima 180% rohkem kui valmistati 1926. aastal.

Seesugune rekordiline toodangu tõus rationaliseerimise tagajärjel ja töövõimukuse tõus, kas osutab see kapitalismi langust? — Meie arvates mitte.

Kuidas võib kõnelda mingi süsteemi tagurpidi-minekust ja langusest seal, kus selle süsteemi kõvad küljed on käega katsutavad?

Ilma kodanliku krediidita on aga võimatu teostada ka Vene pjatiletkat. Seniks jõuame paradoksaalsele tõsiasjale, et kapitalistlik maailm;

eriti kapitalistlik tööstus, on koguni nii tugev, nii jõulne, et võiks kommunistidele üles ehitada kommunistliku tööstuse. Seepärast on liig lühinägelised kõik need, kes kapitalistlikule korrale praguse kriisi puhul ennustavad kadu.

Poliitikuile on võõras praktiline majandamine. Nad teavad küll, kuidas anda välja iga-suguseid kitsendavaid määrusi, kuidas takistada majanduslike ettevõtete tegevuse vabadust, aga seda nad ei tea, et hooldamise all sureb ettevõtlikkus ja et nende kitsendused pahatihti majanduslikku arengut aina takistavad ja ajavad ummikusse.

Meil on selleks tuhandeid näiteid käepärast. Riigi vahelesegamine majanduslikku ellu on enamasti ikka halvasti lõpnud.

Ka praeguse ülemaailmse majanduskriisi ajal on riigivalitsused oma määrustega ainult aidanud ummikut süvendada. Võtame näiteks teravilja küsimuse. Kriis viljaturul läks just seetõttu eriti teravaks, et Ühendriikides ja Kanadas nisutagavarad kokku osteti riiklike summadega. Farmereile loodi kunstlik võimalus toodangu jätkamiseks. Viljalaod samal ajal aga kasvasid. Sama viga korrati ka suhkru, kohvi ja teiste toorainete hindade kunstlikul ülalhoiul.

Eesti ei ole viljaekspordimaa, ta aastane saak pole niigi suur, et katta siseturu vajadusi, aga ometi näeme, kui raske on riigil ilma kahjudeta lahti saada talupidajailt ostetud viljast. Riigi kahjud sellise toimimise juures on paratamatud.

Meil oleks kahtlemata kasulik olnud põlumeest kaitsta sisseveotollidega kui viljamonopoliga, olgu küll, et tollid iseendast pole veel mingi ideaalne abinõu. Igatahes oleksid tollide juures riigikassa väljaminekud ära jäänud ja pealegi tollide kasseerimise teel riigile soetatud uusi sisetulekuid. Tolle eelistab referent ka meil maksmas oleva monopolisüsteemi asemel.

Riiklikud korraldused, nii Euroopas kui ka Ameerikas, ei aidanud kaasa kriisi pehmendamisele ja kõrvaldamisele, vaid süvendasid seda.

Kuidas võiksime pärast selliseid kibedaid kogemusi uskuda, et edaspidi riigi vahelesegamine eramajandusvahetadesse annaks häid tagajärgi?

On väga tähtis, et kapitalistlik ettevõtjakond ise organiseeruks ja eriti oma trustide ja kartellide abil püüaks luua suuremat plaanilisust ja kavakindlust nii toodangu kui ka kaupade turustamise alal.

Samuti on selge, et ainuke abinõu tööpuuduse kõrvaldamiseks on tööpäeva lühendamine, mis-

tõttu tööerakendamist leiaksid ka need töötajad, kes sotsiaalse hoolekande kaudu saavad ülalpidamist tegutseva ettevõtjakonna arvel.

Riikide valitsused peavad koostöös majandusesindajatega püüdma rahvusvahelise õhkkonna tervendamisele ja valitseva umbusu lammutamisele, et muuta rahvusvaheline koostöö tagajärjekaks ja aktiivseks.

Selle eesmärgiks peaks olema sellise majanduspoliitika maksmapanek, mis arvesse võtab iga rahvuse majandusliku kandejõu, kuid lõplikult ometi on sihitud kaupade, kapitalide ja isikute vaba ja takistamatu liikumise poole.

Tee tasandamiseks tulevasele vabale kaupade liikumisele tuleks asuda majanduslike föderatsioonide loomisele tolliunioonide näol, mis eeldab üldtariifide väljatöötamist ühise nomenklatuuri alusel. Seesugused unioonid peaks sõlmitama võimalikult laiaade osavõtjate hulkadega ja nendele liigistumine peaks olema võimaldatud kõigile riikidele, kes seda soovivad.

Kodusel Eesti majanduspoliitikas maksaksid samadki põhimõtted, kuid lisaks neile veel juure: püksirihma pingutamise poliitikaga ja kodanike ostujõu langetamisega palkade kärpimise näol ei võimaldata produktsiooni turustamist.

* Usalduse tõstmine pangandusele on hädavajaline.

On tarviline, et kodanikud laenatud rahalt, mida nad on usaldanud võõrastesse kätte, ei saaks kahju, vastu võtta seadus, millega kõik seni tehtud laenud ja võlad kuuluksid tasumisele krooni kursiga kullapariteedi alusel. See võtaks ära tahte, mis mõningais ringkonnas maad on võtnud, krooni kurssi kukutada ja tõstaks hoiusummade omanikel usalduse pankade vastu.

Samuti tuleb avalikult kinni naelutada tõsiasi, et emissiooni suurendamine meie kroonile tähendab hädahoitu.

Inflatsiooniga, rahamärkide juuretrükkimisega, pole kuski ega ialgi loodud majanduslikke ressursse ega lahendatud kriise, vaid on seeläbi ainult tekitatud segadust.

On selge, et meie oma krooni kurssi suudame hoida, sest praegune kateprotsent ulatub 46-le.

Kui krooni hädahoit ähvardab, tuleb kindlal käel viia läbi emissiooni vähendamine, selleks on ka Eesti Panga põhikirjas nõudmine, et tema laenud oleksid lühiajalised ja likviidsed.

Välisraha nõudmiste tagasisurumiseks ei aita kunstlikud tõkked ega takistavad määrad. On tarvis vähendada väliskaupade tarvitamist. Selleks on tarvis püstitada kaupadele, mida ise

võime valmistada, keelutollid, ja kaupadele, mil-
lede tarvitamist tahame vähendada, et valuutat
kokku hoida, vaja püstitada mõjukalt kõrge-
d tollid.

Kõrgendatud tollid suurendaksid ka riigi-
kassa sissetulekuid, millega kõrvaldaksime vaja-
duse karpida ametnike palku.

Seega oleks ka ära hoitud kibedus, mis võiks
tekkida ametnike ringkonnis palkade kärpimise
tagajärjel. Tarvituse piiramine aga lasuks kõi-
gile kodanike kihtidele ühetaoliselt.

Tööpuuduse kõrvaldamiseks ei aita häda-
abitööde korraldamine. Seks on vaja töötä-
listele muretseda loomuliku tööle rakendamise
võimalusi, milleks on vaja, et asuksime kõigi

kaupade valmistamisele, mida seni välismaalt
sisse veame, kuid mida ise võiksime valmistada.

Kui ei aita veel sellest, tuleks läbi viia töö-
päeva pikkuse piiramine, kas või 6 tunnini, ja
seda neis tööstusharudes, mis valmistavad kaupu
siseturu otstarbeks ja millistel tööstustel on kul-
laldane tollikaitse välisvõistluse vastu.

Nende abinõudega saaksime ka tõsta välis-
kaubanduse bilansi aktiiviteeti ja ühtlasi vah-
daksime nõudmisi välisraha järele.

Need oleksid minu arvates abinõud, millega
läbiviimisel oma raskustest ajutiselt pääseksime,
kuni maailmaturul üldabinõude tarvitamisele võt-
misega ja kriisi loomuliku vaibumisega olud on
paranenud.“

Maailma rahaturg ja Eesti osa selles.

(Eesti Panga komissari N. Kõstneri referaat.)

Üheks suuremaks majandusliku ebastabiil-
suse põhjuseks pärast maailmasõda, algas refe-
rent, olid reparatsioonimaksud ja liitlastevaheli-
sed sõjavõlad, mille tasumiseks minevad sum-
mad ületasid riikidevahelise maksuvõime. Kui-
gi väliselt maksude asjus lõppeks suudeti kokku
leppida, ei olnud maksude toimetamine mujud
võimalik kui et kreditorid ühtaegu maksude saa-
misega andsid nende maksude toimetamiseks uusi
laene. Saksamaa välisvõlad näit. kasvasid kaks
korda kiiremini kui tasutud reparatsioonimak-
sud. Ameerika kui suurem võlausaldaja esines
ühtlasi ka suurema laenuandjana, nii et vaata-
mata võlgade tasumisele näiteks 1927.—1928. a.
kestes uuesti tehtavate laenude arvel kuld
Ameerikast hakkas välja voolama. Samal ajal
kogunes Prantsusmaal, peamiselt nähtavasti re-
paratsioonimaksude arvel, määratud vabu
summasid, mis mahutati lühiajaliselt Londonis ja
New-Yorgis, tekitades seal näilise rahakülluse
ja hõlbustades seega pikaajaliste laenude ma-
hutamist neil turgudel. Selles peitus sügav
sisemine vastolu ja hädaoht, sest lühiajaliselt
olemasolevad kapitalid mahutati pikaajaliselt,
mille peale tähelepanelikud vaatlejad juhtisid
tähelepanu juba ammu enne kriisi. Seesuguse
ebaloogilise kapitalide ringvoolu soodustamiseks
hoidsid Federal Reserve pangad oma diskonto-
protsendi kunstlikult madalal, soodustades see-
ga kapitalide väljavoolu Euroopasse, kuid üht-
lasi ka spekulatsiooni sisemaal. Kui see vii-
mane lõpuks üle piiri läks, olid Federal Reserve
pangad sunnitud oma semisest poliitikast loobu-
ma ja sisemaa krediidi ajama kalliks. Kuid oli
juba hilja. Spekulatsiooni inertis oli nii suur,

et kallis raha seda ei suutnud takistada, prot-
sent vahetpidamata tõusis ning isegi Euroopa
vabad kapitalid hakkasid voolama New-Yorki.
Tagajärg oli, et Euroopa enam Ameerikast ei
saanud laenata ja Kesk-Euroopas juba enne
kriisi tekkis raskusi. Sellest saadi üle n.-n.
Youngi kava põhjal rahvusvahelise laenu mahu-
tamise kaudu Saksamaa kasuks ja Rahvusvahe-
liste Maksuüienduste Panga asutamiseks, kes
osa Saksamaa reparatsioonimaksude Saksamaal
uuesti välja laenas.

Teiseks tulevaste raskuste allikaks oli
liig varajane kullastandardile tagasimineku Ing-
lismaal aastal 1925, mis saavutati võrdlemisi
järsu deflatsiooni abil ja nende lühiajaliste sum-
made kaudu, mis naelakursi tõusu ootel Ing-
lismaale kogunesid ja seda kurssi oma poolt
kunstlikult tõstsid, nii et naela stabiliseerimine
sai võimalikuks enne kui tema sisemine ostujõud
vastavalt oli tõusnud. Kõrge hindade tasapind
ja kõrge elatisstandard Inglismaal tegid Englise
majandusliku seisukorra ebastabiilseks, soodus-
tades sissevedu ja takistades sisemaa toodangut
ja väljavedu, ja Englise Pank oli sunnitud kul-
lastandardi alalhoidmiseks kogu aja lühiajalist
raha igasuguste abinõudega tõmbama Ingliis-
maale, et maksubilanssi tasakaalus hoida.
Üheks seesuguseks abinõuks oli Rahvasteliidu
kaudu teostatud aktsioon, mille järele suurem
osa Euroopa riike oma rahandussüsteeme stabi-
liseerides läks üle kuldvaluuta standardile ja
hoidis oma valuutareserve Englise naeltes kui
kõige stabiilsemas Euroopa valuutas, kusjuu-
res Englise Pank neile valuutareservide hoidmise
alal andis erilisi soodustusi.

Majanduskriisi lahtipuhkemise järele, kui toorainete hinnad hakkasid langema, sattusid tooraineid eksporteerivad maad, kes laenudega olid üle koormatud, — Austraalia ja Lõuna-Ameerika — esimestena maksuraskustesse, mis kõigutas inglise rahaturu prestiiži. Prantsusmaa hakkas oma valuutatagavarasid kullaks muutma ja koju tooma veel intensiivsemalt kui ta seda seni oli teinud, suurendades seega raskusi. Laenude vool Kesk-Euroopasse seega takistati ja käesoleva aasta kevadel varises Austria rahanduslikult kokku, tõmmates enesega kaasa ka lähemad naabrid. Ka seal jäid suured inglise rahad kinni. See kõigutas usaldust kogu Euroopa rahanduse vastu, inglise ja ameerika erapangad hakkasid oma lühiajalisi laene Saksamaalt ära tõmbama, mis aasta keskpaiku sundis Saksamaad maksimised lõpetama parast seda, kui riigipank oli kaotanud poole oma kullatagavaradest. Laenude tagasitõmbamised tekitasid esialgu Saksa kulla arvel teatud kullavoolu ka Inglismaale, kuid see kuld hakkas peagi usalduse puudusel edasi voolama Prantsusmaale ja Ameerikasse ja seda niisuguses ulatuses, et septembri keskpaiku ka Inglise Pank oli sunnitud kulla vahetamise lõpetama, kuna katsed uute lühiajaliste laenude tegemise teel seisukorda kergendada ei annud tagajärgi. Tuli nimelt avalikuks, et Inglismaale mahutatud lühiajalised summad, mille ümbervahetamist kullaks nüüd igalt poolt mõuti, on suuremad Inglise Panga kandejõust. Kuigi

pank oli suutnud juulist septembrini oma saja-viiekümne miljoni-naelalise kullatagavara juures võimaldada kaheksa miljoni naela repatrieerimist, tehes ise ainult saja kolmekümne miljoni naela eest lühiajalisi laene Prantsusmaal ja Ameerikas, käis tal selle tegevuse jätkamine üle jõu. Pärast naela kullaaluselt äralibisemist on see vahetpidamatult nõrgenenud ja inglased on ametlikult seletanud, et naela stabiliseerimine on võimalik ainult rahvusvahelise kokkuleppe teel, teiste sõnadega, pärast rahvusvaheliste maksude ümberkorraldamist üksikute maade maksujõu kohaselt. Inglise naela kui Põhja-Euroopa riikide turu suurima rahaüksuse kokkuvarisemine viis ka suurema osa Põhja-Euroopa riikidest kullaaluselt ära ja raskendas kogu maailma rahandusseisukorda tunduvalt, sest Inglise ostujõud vähenes paratamatult ja seda ostujõudu ei ole Inglise Pank arusaadavatel põhjustel inflatsiooni abil püüdnud suurendada. Kogu Kesk-Euroopa on sattunud rahanduslikku varjusurma, kuigi seal nimelised rahakursid on püsinud kullaalusel.

Väljapääs üldisest pankrotist näib seisvat ainult rahvusvahelises kokkuleppes sõjast tekkinud maksude alal, mis on ainsaks eelduseks usalduse jaluleseadmisel. Kuni see ei sünni, peab üksikute riikide majandusliku isoleerumise protsess nähtavasti kestma ja kõik rahvamajandused, mis seni baseerusid rahvusvahelisel varade vahetusel, igauks omaette kuivama ja kõdunema.

Mõnede välismaa tööstussaaduste asendamine kodumaa omadega.

(K. Mauritza kõne kokkuvõte.)

Meie majanduselu päevakorras seisab praegu kolm suuremat probleemi: krooni kursi hoidmine, töötatöölise küsimus ja lõppeks küsimus, millest on kõneldud vähem — nimelt, kuidas praegu töötavaid töölisi pidada kohal ja neile kindlustada tööd.

Kaubandus-tööstuskogus on arutatud praegu töötavaile töölisele edaspidise leiva kindlustamist ja otsustatud, et kodumaa tööstusele tuleb leida tööd. Kõigepealt asuti koostama nende välismaa kaupade nimekirja, mida võib väga hästi asendada kodumaa kaubaga, võttes aluseks, et seda saab teostada kaitsetollide kaudu. See kava esitati valitsusele ja seal oldi nõus tollide tõstmisega nendelt kaupadelt. Tegelikult on aga asjakäik kujunenud hoopis teiseks.

Mõni päev hiljem arutati riigikogu rahaasjanduse komisjonis tollitariifi määri. Põllumeeste kogude ettepanekul kustutati tsemenditoll, põhjendusega, et tsemend oleval kallim. Ometi on meie tsemendivabrikus ametis 460 töölisi, seega saab ühes perekondadega vähemalt 1500 inimest sellelt alalt ülalpidamist; nende seisukord muidugi halveneb järsult, kui kava leiab vastuvõtmise riigikogus. Tolli kaotamise juures aga ei mõeldud sugugi kaugemale — nendele halbadele tagajärgedele, mida see toob kaasa meie tsemenditööstusele.

Samuti kaevatakse vankrimäärde tollide alandamise üle. Tartus asuv vankrimäärdevabrik näitab, et tolli alandamine ei ole kuidagi põhjendatud, sest aastate kestes — seda

mööda, kuidas toorained läksid odavamaks, on vabrik alandanud ka vankrimäärde hindu siseturul. Nüüd ei suuda kodumaa tööstus siseturul enam võistelda, kuna raudtee-veotariifid on niivõrd kõrged, et nad vankrimäärde hinna ajavad kalliks.

Sama on ilmsiks tulnud ka nahatööstuse alal. Alandati lehtkummi tolli, et seda kummit võiks sisse tuua pastalde tegemiseks. Seejuures ei saa meie vabrikud oma nahaproduktsiooni kuhugi mahutada. Tõsteti küll tolli lakknaha kui luksuskaua pealt, mida meie tööstus ei valmista, kuid jämedast nahast kauba tollid jäeti lahtiseks.

Meil ei ole mingit põhjust ütelda, et Eestis pole midagi teha, et peame nälgima. Eestis — on vaja ainult ajada ratsionaalset majanduspoliitikat!

Mida võib veel valmistada kodumaal?

Kõigepealt nimetame tarbeid, mida vajab põllumees. Näiteks fosforiväetis. Meil on olemas fosforiiditööstus. See tööstus võiks anda aasta ümber tööd 200 töölisele, luua põllumajandusele vajalist produkti ja hoida seega kokku 700.000 krooni välisvaluutat. Et seda pole teostatud, on oma saamatuse ja vale majanduspoliitika tagajärg.

Teine ala, kust võib juhtida raha põllumajandusse, on piiritus. Piirituse saab kergesti muuta absoluutseks alkoholiks, mida võib segada bensiiniga. Meile on 1930. a. toodud sisse 9100 tonni bensiini, 1,5 milj. krooni väärtuses, kuid tarvidust hinnatakse 7000 tonnile. Kui $\frac{1}{4}$ sellest bensiini tarvidusest asendada piiritusega, siis võiksid vabrikud Eesti turule mahutada 25 miljonit liitrit absoluutset alkoholi, mille väärtust võib hinnata 80 miljonile sendile, s. o. summale, mis ligikaudu on võrdne $\frac{2}{3}$ 1930. aastal väljaveetud peekoni eest saadud summast. Ühtlasi jääks bensiini eest välismaale läinud valuutat üks veerand, umbes 300.000 krooni, kodumaale. Seda tulu saaksid põllumehed ilma poliitiliste tapamajade tülitada, mis on neelnud 140 miljonit senti.

Toon veel näite valuuta kokkuhoiuks — kaseiini. Statistika näitab, et väljavedu 1930. aastal oli: 34 miljonit sendi eest kaseiini ja 70 miljonit sendi eest kunstsarvegalaliiti, mis ka kodumaa kaseiinist on tehtud. Kaseiini väljavedu võimaldas kunstsarvevabrik, kel on vastavad sisseseaded kaseiini kasutuskõlvuliseks tegemiseks. Ettevõtet finantseeris Kommertspank, mis jäi maksujõuetuks jaanuarikuus. Siis

tekis kunstsarvevabrikul võimatus kokku osta kaseiini kodumaal, kuna vabriku rahatagavara oli väike. Krediiti ei olnud kustki saada, vabrik pidi hakkama kaseiini sisse tooma välismailt, kus talle anti 6-kuine krediit.

Selle tagajärjeks oli 54 miljoni sendiline puudujääk meie väliskaubanduse bilansis — 20 miljonit sendi eest toodi tänava kaseiini sisse ja 34 miljonit eest jäi seda välja vedamata.

Meie valitsusringkondade suhtumine kodumaa tööstuse püüetele turgu kindlustada on olnud võrdlemisi jahe. Metallitööstus nõudis tollikaitset niisuguseilt masinailt ja põllutööriistadelt, mida valmistab kodumaa tööstus. See mõte leidis aga ränka vastutõotamist põllumajanduse ringkondade poolt. Kõigile raskustele vaatamata on meie põllutööriistadevabrik „Tegur“ veel läinud aastal 24 miljonit sendi eest siseturul müünud põllutööriistu, milliste tooraineterjal oli ainult 30% hinnast — seega on siin juba üksi 10 miljonit sendi eest kodumaa tööd! Selle tööala kaitseks võeti küll tarvitusele abinõud, kuid nagu meil enamasti ikka tehakse — liig hilja: nende abinõudega ei saa äratada surmuid.

Teine kujukas näide on klaasitööstus „EKO“, kus töötas 200 inimest. Tööstuse edu oli kaunis kena. Vaatamata kapitalivähesusele ja Soome suurele konkurentsile oli läbimüük 1930. aastal 32 miljonit senti. Nüüd aga läheb 60-miljoniline varandus oksjonile poolteise miljoni eest ja klaas peab tulema välismailt.

Kodumaal võiksime valmistada veel:

Kõigepealt grammofoone. Neid on kahel viimasel aastal sisse veetud iga aasta 30 miljonit sendi eest. Luksusgrammofonide alal võiks tarvidus nüüd olla juba rahuldatud; rahvas tarvitab lihtsamaid riistu, mida ka kodumaal suudame hea eduga kokku panna. Nende hind oleks ligikaudu 60 krooni, millisest summast maksab mehhanism umbes 20 krooni. Peale valuuta kokkuhoiu võimaldaks see tööd reale inimestele.

Siis raadio-aparaadid. Neid valmistatakse meil päris häid, kusjuures sisseveetav materjal on ainult 10—15 prots. aparadi hinnast. Siit saaksime valuuta kokkuhoiu järele umbes 30 miljonit senti, sest senine raadioaparaatide sissevedu tõusis aastas 47,5 miljonile sendile.

Lõpuks jalgrattad. Neid tuuakse iga aasta sisse umbes 1 miljoni krooni eest. Tartu töökojad, mis jalgrattaid kokku seavad, tõendavad, et jalgrattaosade hind ei tõuse üle 60 kr. tüki. Seega valuuta kokkuhoiu 50 prots.

Suureks alaks, kus tarvitaja eelistab välismaa kaupa, on lõhnaõlid ja kosmeetikakaubad. Ained, mida kompveki- ja limonaaditööstus tarvitab, on kunstõlid — maa-sika, vaarika, apelsini, sidruni j. t., mida eriliste retseptide järele kokku segatakse. Nende segude hind on 20—500 krooni kilogrammilt, kusjuures algained maksavad 3—20 krooni kilogrammilt. Meil osatakse neid segusid valmistada niisama hästi, sest oleme suurtest Venemaa tööstustest pärinud head meistrid, kuid tarvitajal ja töösturil ei ole usku kodumaa saadustesse. See on täieline arusaamatus. Seepärast tuleks tõsta tolli kokkusegatud õlidelt. Veel on sisse veetud puudrit, kosmeetilisi preparaate, tualettseepi ja lihtseepi 14,6 miljoni sendi eest, kuigi

kodumaa tööstus ka neid kaupu valmistab rahuldavas headuses.

Suur tarvidus on ka kalosside ja kumimijalanõude alal, neid on sisse toodud 70 miljoni sendi eest aastas. Meil on endil kummivabrik, kes on turule saatnud hea väärtusega saadusi, peaksime eelistama neid.

Arvestades neid olemasolevaid võimalusi peab ütleva, et tööstuse seisukord ei oleks nii katastroofiline, kui meil asju aetaks erapooletult ja majanduslikult. Aga kogu meie majanduspoliitika on juhitud ainult parteilistest vaatepunktidest. Seepärast ei ole lootust pääseda ummikust. Oleme toiminud kergemeelselt ja vastutustundeta pillates.

Raamatukauplejad hädas sisseveo kitsenduste korraldustega.

Sisseveo korralduse seadusega koos võeti 6. novembril s. a. riigikogu poolt vastu ka riigi äri-maksu seaduse muutmise seadus, mis muuseas raamatukaupmeestele, kes kõik kauplevad III ja II järgu kaubanduslike äritunnistustega, tekitab väga suuri raskusi, kuna nad on sunnitud selleks, et tellida välismaalt kirjandust, lunastama I järgu äritunnistused.

Teatavasti on välismaalt tellitavad raamatud selletagi juba küllalt kallid ja kui nüüd kallima äritunnistusega kaubeldes raamatukaupluste kuld veelgi suurenevad ja raamatute hinda tõstetakse, muutuvad need kodanikele hoopis kättesaamatuks. Ja seda ei tohiks ometi lubada, kuna raamat on tähtis kultuuriline tegur ja temaga kauplemine omab sootulks teise ilme ja iseloomu kui kauplemine tarbeainetega. Raamatuid tellitakse üksikute eksemplaaride viisi üksikuult kirjastajailt ja neid väga mitmesuguseid tellimisi koondada ühte keskkohhta, milline hakkaks kõiki raamatukauplejaid varustama välismaa raamatute ja ajakirjadega, on juba tehniliselt täiesti võimatu. Vähesed ostjaskonna tõttu pole võimalik soetada raamatute ladusid, pealegi tuleb ilmuvad raamatud ja perioodilised väljaanded kiiresti ja otsekohe värskest tellijale kätte toimetada. Kui aga tellimine peab sündima teise või kolmanda ettevõtte kaudu, siis ei või ajakirja rutulisest kätetoimetamisest enam juttugi olla.

Teatavasti võeti kõnesolevad seadused vastu selleks, et valitsusel oleks võimalus kontrollida sisseveetatavat kaupa. Kirjanduse sissevedu on üldiselt tollivaba, mis just osutab sellele, et raama-

tute kui tahtsate kultuuriliste tegurite sissevedu tahetakse soodustada. Sellega pole aga sugugi kooskõlas ulaltähendatud seadustega tehtud kitsendused.

Muude kaupade sisseveoga võrreldes on raamatute sissevedu Eestisse olnud üldiselt väike. Nii on viimasel kolmel aastal Eestisse veetud sisse raamatuid:

	Võõrkeelseid Eestikeelseid	
	kroonides:	kroonides:
1928. a.	106.591	20.937
1929. a.	122.598	14.017 (eesti-, läti- ja leedu-keelsed)
1930. a.	233.629	18.079 „

Neist andmeist selgub, et valitsusel vaevalt võiks olla põhjust raamatute sissevedu võtta erilise kontrolli alla ja nõuda raamatukauplejailt I järgu äritunnistuse lunastamist. Raamatukauplejate suhtes oleks see, võrreldes teiste ettevõtetega, kes veavad kaupu sisse kümnete miljonite kroonide väärtuses, lausa ülekohus.

Nende asjaolude tõttu on raamatukauplejad poornud majandusministri ja Kaubandus-tööstuskoja poole palvega, astuda samme selleks, et raamatukauplejaile võimaldataks väliskirjandust sisse vedada endises korras.

Küsimus oli kaalumisel Kaubandus-tööstuskojas, kus samuti jõuti otsusele, et tõesti pole otstarbekohane nõuda raamatukauplejailt I järgu äritunnistust selleks, et välismaalt sisse tuua raamatuid ja ajakirju. Nende ettevõtete ärilised läbikaigud ei ole nii suured, et see õigustaks

I järgu äritunnistuse lumastamist. Ka ei saa raamatuid ja ajakirju lugeda luksusasjadeks ja nende soetamist ei tuleks koja arvates takistada, vaid igati soodustada. Seda enam, et välismaalt ei tellita mitte niipalju romaane ja kerget lugemismaterjaali kui nimelt tarvili käsi- ja teadusraamatuid. Viimaseist on aga eesti keeles suur puudus ega ole ka ette näha, et neid lahe- mas tulevikus suuremal arvul välja andma ha-

kataks. Seepärast tuleb neid paratamatult välismaalt tellida. Koda omapoolt toetab raamatukauplejate palvet selles mõttes, et juhtumil, kui I järgu äritunnistuse mõue jääb raamatukauplejate kohta püsima, I järgu äritunnistused hinna suhtes liigitataks kauba liikidele vastavalt, näiteks — määra- tes I järgu äritunnistuse hinna raamatutega kauplemiseks odavamana kui manu- faktuur- või koloniaalkaupadega kauplemiseks.

Maksujõuetuks jäänud pankade likvideerimiskomisjonid viivitavad väljamaksudega kreditoridele.

Mitmed maksujõuetuks jäänud pankade kreditorid on poornud Kaubandus-toöstuskoja poole palvega, et koda oma poolt astuks samme selleks, et nende pankade likvideerimiskomisjonid ruttaksid vahepeal aktive realiseerimisest kogunenud summade valjamaksimisega.

Harju Pank tunnistati juba maksujõuetuks 8. mail 1925. a. Sest ajast on möödunud üle 6 aasta, kuid maksujõuetuks tunnistatud panga likvideerimiskomisjon ei ole ikka veel jõudnud panga likvideerimisega lõpule. Viimane väljamaksmine leidis aset mais 1928. aastal. Sestsaadik ei avalda likvideerimiskomisjon enam elumärke, ehk küll vahepeal peaks aktive realiseerimisest olema kogunenud teatavaid summasid. 10. novembril 1925. a. jäi maksujõuetuks Eesti Meripank. Väljamaksudest panga kreditoridele ei ole üldse midagi kuulda olnud.

4. novembril 1930. a. tunnistati maksujõuetuks Diskonto Pank ja 14. jaanuaril k. a. Eesti Kommerts Pank. Olgugi et esimese maksujõuetuks jäämisest on juba möödunud aasta ja teise omast 10 kuud, ei ole kumbki likvideerimiskomisjon ühtki väljamaksu kreditoridele välja-

kuulutanud. Ometi peaks nende kahe panga likvideerimiskomisjonide käsutusse aktive realiseerimisest juba olema kogunenud võrdlemisi suuri summasid. Kuid ei ole isegi kuulda olnud kavatsustest toimetada lähemal ajal väljamakse. Iliskud, kelle summad on jäänud maksujõuetuks tunnistatud pankadesse, ootavad pikisilmi nende väljamaksmist. Mitmed nendest, eriti ärimehed, on sunnitud tarvitama pangakrediiti ja maksma kõrget protsenti, kuna nende summad seisavad likvideerimiskomisjonide käes kinni. Nüüdsel raske ajal, kus rahapuudus nii suur, on säärane nähtus lubamatu. On täiesti arusaadav, et kreditorid avaldavad selle üle õigustatud pahameelt, mis võib tekitada umbusaldust pankade vastu üldse. Viimase aja sündmuste tõttu ei tohiks aga niikuini pinevaks muutunud seisukorras selles põhjust anda.

Kaubandus-tööstuskoda on pöörnud majandusministri poole palvega kaasa mõjuda maksujõuetuks tunnistatud pankade likvideerimistoimetuste kiirendamiseks sel teel, et aktive realiseerimisest kogunenud summad jaotatakse välja kreditoridele vähemalt kaks korda aastas.

Seepide standardiseerimise küsimus.

Suuremate seebivabrikute poolt on sageli avaldatud kaebusi, et üks või teine võistleja nende üldiselt tuntud ja laialist tarvitamist leidnud sorte teeb järele, saates seejuures müügil seepi, mis kvaliteeditilt palju halvem kui nende tuntud sordid. Niiviisi viiakse tarvitaja eksiteele ja rikutakse tuntud seebisortide head nime.

Omaval ajal oli kavatsus seepide standardiseerimist läbi viia kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduses ja selle seaduse § 20 annabki majandusministrile õiguse kaupade kohta anda eeskirju kauba üksuste, arvu, mõõdu, kaalu jne. kohta.

Kuid nimetatud seadus ei anna majandusministrile õigust normeerida kauba kvaliteeti, ta omadusi ja koosseisu. Alul oli kavatsus kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse § 20 redigeerida nii, et majandusministril oleks õigus anda eeskirju ka kauba omaduste kohta, kuid see põhimõte ei leidnud riigikogu komisjonis poolehoidu. Arvati, ja seda täie õigusega, et kaupade koosseisu normeerimise küsimus üldiselt ei kuulu kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse raamidesse.

Nüüd on Kaubandus-tööstuskoja poolt töö-

tatud välja ja esitatud majandusministeeriumile arstiseaduse taendamise seadus, millega taetakse majandusministrile, kokkuleppel haridus- sotsiaalministriga, anda õigus seebi ja seebi- pulbri koosseisu ja omaduste kohta anda välja määrusi.

Seep on aineid, mille valmistamist ja müümist riigid uueal ajal igal pool seadusandlikul või määrusandlikul teel normeerivad. Tervishoidlikud ja majanduslikud põhjused sunnivad meidki normeerima seebi koosseisu, missugune põhimõte kõige õigem oleks määrata arstiseaduses, kuhu Kaubandus-tööstuskojas koostatud eel- nõuga ka vastav uus paragraaf tahetakse inkorporeerida.

Nagu teiste maade praktikast naha, on seebi koosseisu määramine usaldatud seal enamasti valitseva võimu hooleks, kuna seadusandlikul teel küsimuse korraldamine näib olevat liig raskepärane. Sellekohaselt on redigeeritud ka kõnesolev eelnõu.

Majanduslikud põhjused, mis ülaltähendatud seaduslike nõuete põhjendaksid, on järgmised:

Seebivabrikute omavaheline võistlus on muutunud teravaks, mis on kahjulik nii tarvitajaskonna kui ka valmistaja seisukohalt. Meie tarvitajaskond on harjunud seebi ostma tüki viisi (kaaluga 400 gr.). Mitmed vabrikud lõikavad aga seebitükid kergemaks. Sellega on jõutud nii kaugele, et mõned vabrikud praegu juba

300-gr. seebitükke lasevad müügile. Selle all ei kannata üksi tarvitaja, kellele 400 gr. asemel antakse palju kergem tükk, vaid eriti soliidsemad seebitööstused, kes säärast võistlusviisi ei taha omaks võtta.

Umber sama seisukord on tekkinud ka tualettseebi müügi alal. Laseb mõni soliidsem firma mingisuguse seebi müügile, mis leiab tarvitajaskonnas poolehoidu, siis aimatakse seda seepi mõne aja pärast nii vormilt kui ka pakkimisviisilt järele. Järeleaimatud seebitükk stantsitakse aga kergem (stants tehakse sügavama reljeefiga) ja seep ei vasta ka oma kvaliteedilt järeleaimatavale seebile.

Sääraste väärnõuete kõrvaldamiseks peab panema maksuma teatavad normid, millele müügi- giks valmistatud seep peaks vastama. Pesuseepide juures peaks rasvahappe sisaldavus ja värske seebitüki kaal määratama kindlaks ja tehta- tama kohuseks, et need andmed ühes firma nimega igale seebitükile peale lööda. Sama tuleks ka tualettseepide suhtes läbi viia. Ostja võib siis alati näha, mis headuses ja kui raske on tema poolt ostetav seebitükk.

Suuri kulusid säärase nõuete maksmapanemine valitsusasutustele ei teeks. Kontrolliks on vaja ainult mõnd juhuslikku proovi analüüsi, mis kindlasti mõjuks tervendavalt meie seebiturule.

Prantsuse lisatakse sisseveole maadest, kus valuuta langenud.

(Väliskaub. osak. andmeil.)

Prantsuse valitsus avaldas dekreedid, millega pannakse maksuma lisatakse kaupadele, mis pärit maadest, kus valuuta langenud. Prantsuse valitsus põhjendab määruse vajalisust järgmiselt: üksikute maade valuuta langemine sunnib valitsust panema maksuma korraldusi lisatakside näol, et kaitsta siseturgu üleliigse kaupade sisseveo eest nendest maadest. 1931. a. esimese augusti seadus annab valitsusele õiguse sääraseid lisataksu määrata, eriti neil korraldel, kus tarvis on kõrvaldada hädahoht, mis tekkinud kaubahindade kahanemisest nendes maades, kus rahaväärtus langenud. Tähenndatud lisatakse ei moodusta isegi kaudselt mitte maksva tollitariifi kõrgendamist, vaid kompenseerib kaubahindade languse, mis tekkinud üksikute maade valuuta devaloriseerimisest; lisataksiga seatakse jalule endine üht-

lane hindade tasapind kõigi maade suhtes Prantsuse siseturul. Viimasel ajal on prantsuse tööstuse üksikud harud tõstnud palju kaebusi senise seisukorra vastu ja valitsus on küsimust põhjalikult kaalunud ning leidnud, et on hädatarviline kaitsta sisemaa tööstust liialdatud sisseveo vastu.

Lisataksi maksmisest vabanevad kaubad, mis sisseveol Prantsusmaale on tollivabad, ja ülemaailmse turuga kaubad, mille hindu ei mõjuta üksikute maade valuuta kõikumised ja mille nimestik määratakse kindlaks ministeeriumide vaheliste otsustega. Samuti on vabastatud lisataksist kaubad, mis Prantsusmaa sihis teele saadetud enne käesoleva määruse avaldamist. Määrus on maksev ka Alžeeria kohta.

Määrusele on juure lisatud tabel maade kohta, kelle kaubad alluvad sisseveo lisataksile. Need on järgmised:

	Lisataksi kõrgus.
Austraalia	15%
Briti	15%
Meksiko	15%
Argentiina	10%
Uruguay	10%

Daani	15%
Briti India ja assim. asumaad	7%
Norra	8%
Rootsi	15%

Pealeselle on dekreerile juure lisatud ministeeriumide vaheline otsus, millega vabastatakse lisataksist ka tee, nisu ja rukkiterad, õli sisaldivad terad ja vili ja mõnesugune soolatud kalamari.

Läti sisseveo kontingendid astusid jõusse 15. oktoobrist s. a.

Erandina aasta jooksul, alates 15. oktoobrist 1931. a., on välismaa kaupade sissevedu Lätisse lubatud ainult kindlaksmääratud kontingentide piirides; nendesse kontingentidesse ei kuulu need kontingendid, mis juba määratud või missugused tulevikus võiakse määrata üksikuile riikidele kaubanduslepingu alusel. Kontingendid jaotatakse iga kolme kuu peale riikide vahel proportsionaalselt 1930. a. impordile nendest riikidest, minnes välja Läti riigi statistika peavalitsuse poolt ametlikult avaldatud andmeist.

Kontingentide määruste juure kuuluva instruksiooni järgi on Eestil lubatud sisse vedada iga 3 kuu tagant järgmisi kaupu kilogrammides:

1) Pekk, igasugune liha ja vorstid
(T. § 34 pkt. 1 ja 2) 151 kg.

- 2) Tsement, igasugune (ex § 65 pkt. 5 a b ja c) 250.600 kg.
- 3) Põllukivid tänavate prügitamiseks, hoonete ehitamiseks jne., ka jämedalt tahutud (ex § 66 pkt. 1 ja § 66 pkt. 3a) 552.192 „
- 4) Kuld, hõbe ja platinasaadused, valmis ja poolvalmis kujul, välja arvatud tükid, kangid, traadid, tahvlid, kellad, rahad ja esemed teaduslikeks ja tehn. otstarbeiks (§ 148 pkt. 2, 4, 5, 6 ja 7) 1.530 „
- 5) Raadioaparaadid ja nende tarbed, välja arvatud raadiolambid, mõõtmisinstrumendid, kõrgeomilised takistused (megoomid) ja mõned muud (§ 169 pkt. 6a) 8 „

Rahvusvaheline kaubanduskoda ja maailma majanduskriis.

Viis tungivat ülesannet.

Tõsise pöörde tõttu maailma majanduskriisis, mis avaldunud mitme maa rahandusolukorra kõikumises ja riigi majapidamiste puudujääkides, omandas äsja lõpnud rahvusvahelise kaubanduskoda nõukogu istung Pariisis tähtsuse. Majanduslikud esindajad 29 maalt tunnistasid üksmeelselt, et on tungivalt vajaline puht-rahvuslikest huvidest pidada tähtsamaks üldiseid huve. „Meie seisukord praegu,“ nagu seletas itaalia tööstur Pirelli, „on säärane, nagu põleks maja ja nagu vaataks keegi seda hävimist vaikides ning rahulikult pealt, nimelt see keegi, kes loodab, et tuleviku ehitusmeister temale teeb ülesandeks seda jälle üles ehitada.“

Seisukord on arenenud nii kaugemale, et lähim ülesanne peaks olema maailmale kindlus- ja usaldustunne anda tagasi. Sellest väljudes nõukogu asus seisukohale, et riigivalitsuste püüde peaks olema rahvusvahelise koostöö teel saavutada:

1) tagajärjekast sõjajõudude vähendamist ja kestva rahu õhkkonda;

2) kõigi mitte just hädavajaliste riigi väljaminekute kärpimist, maksukoorma vähendamist kõige madalama mõeldava tasemeni, mida riigi majapidamise tasakaalustamine vähegi võimaldab;

3) rahuldavat riikide vahelist võlgade reguleerimist;

4) raha väärtuse stabiliteedi ja normaalse rahvusvahelise krediidid jaluleseadmist ja

5) majanduspoliitika juhtimist ses sihis, et oleks arvestatud kõigi maade nüüdisaja vajadusi

ja nõudeid, mille lõpptulemus oleks rahvusvaheline liikumisvabadus kodanikele ja ka vaba kaupade, kapitali- ja tööjõu vahetus.

Tööstuse seisukorrast.

Kaubandus-tööstukoja suurtöösturite sektiooni täiskogu koosolek kuulas ära aruande meie tööstuse seisukorrast praegu. See aruanne pakub üldiselt kurba pilti ega enmusta ka midagi lohutavat lähemas tulevikus. Ühenduses üldise majandusliku surutisega on praegu meie tööstuse seisukord raskem kui kunagi enne Eesti vabariigi kestusel.

Meie tähtsamas tööstusharus, nimelt tekstiiltööstuse alal, peab märkima ränka tagasiminekut, kuna väliturud meie tekstiiltööstuse saaduste väljaveole kõrgete tollidega on suletud. Siseturul võib sisseveo osaline piiramine tuua kergendust ainult vähesel määral, sest rahva ostujõud on madalate põllumajandussaaduste hindade tõttu tunduvalt langenud ja palkade vähendamise ähvardus sunnib ostjaid veelgi suuremale kokkuhoiule.

Puutööstuses on täieline seisak. Laudade, plankude ja propside väljavedu on N. Vene dumpingu ja inglise tööstuse kriisi tõttu kohutavalt langenud; selle tagajärjel ähvardavad meie vineeri- ja mööblitööstust suured kahjud, mille põhjustajaks on eeskätt N. Vene dumping ja inglise naela kursi langus. Sellele lisaks tuleb veel sisseveotoll Inglismaal.

Paberitööstus kannatab hindade languse ja inglise naeltes tehtud lepingute tagajärjel. Võistluses turgude vallutamisel tõusis Soome ja Rootsi väljavedu sel tööstusalal nende maade valuuta languse tõttu.

Raumatööstuses valitseb vaikus, kuna ostujõud üldiselt on langenud ja uusi tellimisi ettevõtete sisseadete valmistamiseks ei tehta ei sisse- ega välismaalt. Riiklike tellimistega ollakse lahapuuduse tõttu äärmiselt tagasihoidlik.

Õlikivitööstuses on samuti raskusi, sest söehinnad on tunduvalt langenud. Eksporttootlus on selle tagajärjel sunnitud, edukamaks võistluseks välisturgudel, minema üle sõe kui odavama kütteeaine tarvitamisele.

Õli- ja bensiinihinnad on rõhutatud alla viimse võimaluseni, nii et nende ainete produtseerimine end majanduslikult vaevalt suudab tasuda. Lootuses paremale tulevikule jätkatakse ometi visalt kord juba alatud tööd.

Ehitustegevus möödunud aastal ilmutas keskmist hoogu, kuid rahanappuse ja kitsaste krediidide pärast vaibub see eeloleval aastal märksa.

Piiritustööstuses valitseb praegu ebaselge seisukord. Valitsus pole veel piirituse hinda ega valmistusele tulevat kvantumit kindlaks määranud. See peab sündima ligemal ajal. Piirituse väljavedu on sootuks seismas, kuna tagavarad on otsa lõpnud. Kõigi andmete järgi otsustades väheneb eeloleval hooajal piirituse produktsioon tunduvalt, sest selle väljaveoks pole väljaveated kuigi lootustandvad.

Põllumajandussaaduste, eriti või, produktsioon on suuresti läinud tagasi: 350 ühismeiereis lõpeb piim, kuna madalate võihindade juures ei tasu ennast karja intensiivsem toitmine. Karja peetakse vaid heina- ja põllutoidul, mistõttu piimasaak väheneb. Juba oktoobris väheneb võiproduktsioon tunduvalt, järgnevail kuul on oodata selle vähenemist veelgi.

Üldikokkuvõttes peab konstateerima, et meil majanduslikud raskused süvenevad, valuuta sisetulek väheneb, ja et valuutas täita väliskohustusi, tuleb piirata sissevedu, milleks mõjuvaimaks abinõuks on tollide tõstmine.

Üleriiklik kaupmeeste kongress.

Pühapäeval, 28. nov. s. a., kell 11 hommikul astus börsi suures saalis kokku üleriiklik kaupmeeste kongress, millest osa võtma oli ilmunud üle 250 delegaadi, pealeselle rohkel arvul silmapaistvaid majandustegelasi.

Kongressi avas korraldava komitee nimel esimees H. Simm, kes selgitas põhjusi, mis tegid

vajaliseks kongressi kokkukutsumise. Muuseum ütles kõneleja, et kaupmeeste arv üle riigi ulatub 12.000 peale; kui siia juure arvata veel äriteenijad ja kontoriametnikud, keda on umbes 40.000, ja kaupmeeste perekonnad, siis elatab 150.000 kodanikku ennast kaubandusest.

Majanduslik kriis on toonud raskusi ka kaup-

meeskonnale ja nende vältimiseks tuleb leida teid ja abinõusid. Kokkuastuv kongress peab neid probleeme lahendama. Kui praktilised majandusmehed ise asuvad majanduskriisi lahendamisele, ei tohiks tagajärjed jääda tulemata.

Lõppeks tervitab H. Simm kongressi auvõõraid ja kokkutulnud saadikuid. Kongressil on esitatud 30 kaupmeeste organisatsiooni ja osa organiseerimata kaupmeeskonda.

Kongressi juhatusse valitakse A. Miller Tallinnast, Jürgens Viljandist, Kukk Pärnust, Resvik Tartust, Lust Narvast; sekretariaati valitakse Kitzberg, Kivistik ja Lepik.

Esimesena tervitab lühikeses kõnes kongressi majandusminister A. Jürman, kes ütleb: Kaupmehed on tulnud kokku raskel ajal. Kaupmeeskond, vahemehena valmistaja ja tarvitaja vahel, kannatab raskuste all, mida on toonud meile üldine majanduslik kriis. Valitsus on pidanud võtma tarvitusele erakordseid abinõusid. Minister loodab, et kaupmeeskond neist sammudest heatahtlikult aru saab, kuna need sammud on olnud tingitud erakordseist aegadest.

Tervitustega esinevad veel Tallinna linnapea Uesson, Eesti Panga ja mitmete teiste majandusorganisatsioonide esindajad. Kaubandus-tööstuskoja poolt ütleb tervitusi koja esimees J. Puhk.

Riigivanemale ja riigikogu esimehele saadetakse tervitustelegrammid.

Järgneb pikem kõne Kaubandus-tööstuskoja esimehelt J. Puhk'ilt, milles kõneleja analüüsib majanduskriisi nähtusi meie majanduslikus elus, eriti kaubanduse alal.

Kõneleja ütleb, et kui üldised raskused suurenevad ja kodanikul maksukoorem on raske, siis hakkab ta süüdistama kaupmeest spekulatsioonis ja marodeerimises. See nähtus tuli ilmsiks möödunud sõja ajal, millal kaubandust takistasid igaugu raskused määruste ja kitsenduste näol. Nüüd oleme sattunud uuesti ajajärku, mil on pandud maksmata piiramised ja litsentsid. Eramajanduse arengut püütakse igati takistada. Siht on see, et riigivõim tahab segada end eramajandusse ja parajal juhul seda riigistada.

Nende püüete tagasitõrjumiseks on maailmas käimas ridade koondamine kapitalistlikul frondil. Ülemaailmsed majandusorganisatsioonid, nagu Rahvusvaheline Kaubanduskoda, Tööstusföderatsioonide Liidud jne., teevad suuri jõupingutusi, et sotsialiseerimise lainet hoida tagasi.

Meil Eestis ollakse seepoolest teistest maha jäänud. Meie parlament ja valitsused ei juhi majanduselu kapitalistliku maailmavaate põhimõtete ja produtsentide seisukohalt, vaid tarvitajate huvides.

Tuleb küsida, kumb ülesanne on tähtsam majanduslikult — kas jagada ja sotsialiseerida või varasid koguda. Loomulik, et iga parlamendi liige, keda valib rahvas — teiste sõnadega tarvitaja — talitab nii nagu see laiale massile meeldib. Seepärast jõuab jagamise poliitika võidule meie parlamendis. See on meie õnnetus ja raskuste põhjus. Sellest järgneb igasuguseid kitsendusi eramajandusele ja piiravaid määrusi kaupmeestele.

Kui siis kaupmeeskond selle tagajärjel kannatab raskeid kahjusid ja kauba hindu tõstab, siis mõistetakse ta hukka. Aga rasketest aegadest hoolimata suurendatakse veelgi majandusringkondade koormatusi sotsiaalkindlustuste alal, mis toovad kaasa uusi lisakohustusi.

Edasi kõneleja peatub krooni hoidmise vajaduse juures. Ta ütleb, et mitte kõik ringkonnad ei näe meeeldi, nagu kaupmehed, et kroon jääks püsima. On neid, kes selle langetamist isegi avalikult soovivad. See oleks aga meie majanduse täieline kokkuvarisemine, kui kroon oma väärtuses langeks. See katastroof annaks end tunda kõigepealt kaupmeeskonnale.

Lõppeks arvustab kõneleja viimasel ajal maksmapandud sisseveo kitsendamise määrusi ja valitsuse poliitikat, kes ei arvesta majanduselu juhtimisel eraettevõtjaskonna majanduslike organisatsioonide ega nende seisukohti majanduslikes küsimustes.

Kriisi lahenemine, arvab kõneleja, oleneb tähtsal määral sammudest, mis võetakse ette rahvusvahelises ulatuses. Terve õhkkond ei teki enne, kui kaob praegune umbusk rahvusvahelistest vahetõrgetest ja kitsendavatest tollimüürid. Eesmärk, mille poole tuleb püüda, on — kaupade ja tööjõu vaba liikumine maalt maale. Selles mõttes on kahju, et Eesti ja Läti pole veel suutnud teostada tolliliitu. Edasi on kriisi lahendamise eelduseks reparatsioonimaksude korraldamine iga riigi kandejõu kohaselt.

Järgmisena esines referaadiga K. Kapper ainel: „Maksustamise küsimus“, millise kõne sisu, ta tähtsuse pärast, toome ära lähimas „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ numbris.

Läbirääkimistel referaadi kohta võeti elavalt sõna.

Tasso arvab, et teoksil oleva maksude korraldamise seadusega ei kavatseta sugugi maksukoormat vähendada, vaid isegi veel tõsta. Riik peaks hankima sissetulekuid mujalt, aga mitte maksudest, mis niigi juba käivad üle jõu. Ühis-tegelisi ettevõtteid peaks maksustatama ühisel alusel eraettevõtetele.

K a b a l: Riik peaks selgitama, kuipalju

üldse võib maksustada, et mitte panna peale suuremat koormat kui suudetakse kanda.

Elviine Kamar: Maksuametnikud suurendavad omavoliliselt läbikäike, küsimata sellest, kas on seda tegelikult olnud.

Kivistik heidab maksuametnikele ette hoolimatust, mis ulatub isegi ähvardusteni.

Raudjalg: Riik oma eelarvet koostades, mis peaaegselt baseerub maksudele, peaks kuu-lama ära kaupmeeskonna arvamised.

Tasso leiab, et ärimaksu seadus vajab muutmist. Raamatu- ja trükitööde kauplused liigitatakse üürimaksu järgi, mis on aga iganenud põhimõtte.

Lipmann ütleb, et uutes maksuseaduste kavades tahetakse vähendada maksnike esindust maksukomisjonides, see ei ole lubatav. Maksuametnikud on huvitatud maksuõlgede pealt saadavast tasust, seepärast püütakse makse suurendada.

Eisman ei ole rahul, et maksuinspektoreile võimaldatakse andmeid läbikäigu suuruse kohta koguda konkurentidelt ja vallandatud äriteenijailt, samuti revideerida pankades maksniku summasid. Nuriseb, et A.-S. maksustatakse vähem võrreldes äridega, kel pole raamatupidamist.

Tingas: Äride liigitamine järkudesse on ülekohtune. Ühesuguse kaubaga kauplevad ettevõtted peaks liigitatama ja maksustatama ühtlaselt.

Kukk (maksude valits. direktor) tõrjub tagasi etteheited maksuinspektoreile. Arvab, et maksukomisjonid kohtadel peaksid kandma hoolt selle eest, et maksude valitsusele sellest teatada, kui inspektorid talitavad ebaseaduslikult. Neid kaebusi ei jäeta selgitamata.

Kapper (referent): Süüd on ametnikel kui ka maksukomisjoni liikmeil. Viimased ei tule kokku ollakse passiivsed. Komisjonidesse tuleb valida agaramaid mehi.

Määratakse tunniajaline lõunavaheaeg.

Pärast lõunavaheaega algab kongress tööd kell 4.

Mandaatkomisjon on vahepeal oma töö lõpetanud ja annab kongressile aru oma töö tulemustest:

Saadikuid on ilmunud: Tallinnast 140, Tartust 17, Viljandist 14, Narvast 12, Pärnust 7, Rakverest 15, Paidest 9, Võrust 5, Haapsalust 1, Kuresaarest 3, Petserist 5, Tapalt 2, Antslast 2, Elvast 2, Nõmmelt 3, Tõrvast 2, Mustveest 2, Jõhvist 4, Jõgevalt 3, Väändrast 1 ja Ravilast 1, kokku 250 saadikut.

Järgneb N. Köstneri referaat, milles ta annab ülevaate saksa ja inglise rahanduse krahhidest ja nende mõjust meie rahanduslikule seis-

korrale. Kõneleja ütleb muuseas: inglise naela kulla aluselt äranihkumine tekitas Eesti Pangale kursivahedega kahju umbes 4 miljonit krooni, Krahhide puhul tekkis kõigis keskpankades rahamärkide tsirkulatsiooni tõus, Eesti Pangas oli see suurenemine 6 miljonit krooni, kuid hindade tõusu meil selle tagajärjel märgata ei olnud, nagu see leidis aset mujal. Hoiusummade väljavõtmine on nüüd vähenenud. Huvitav on märkida, et hoiusummasid võeti välja kõige tugevamaist pankadest, millest tuleb järeldada, et siin oli põhjuseks just soov teha oma hoiusummad likviidseks.

Riigikassa reserveid puudus on see, mis võib saada krooni kursile hädaohtlikuks. Kuid välisvaluuta kontrolli alla võtmisel ei olnud veel põhjust karta meie krooni langemist, kuna selle kurs oli stabiilne. Kontrolli alla võtmise põhjuseks oli peamiselt rahanduskriis ümberkaudsetes maa-des, mis tekkis aga koguni teissugustel põhjustel. Kõneleja avaldab kahtlust, kas kitsendavad mää-rused suudavad anda mingisuguseid tulemusi. Need abinõud ei paranda riigikassa seisukorda, vaid võivad ennem krooni langetamiseks kaasa aidata. Ainult fiskaalsed tollid oleksid siin võinud anda soovitavaid tulemusi, suurendades riigikassa tagavarasid. Tähtis on, et krooni ostujõud püsiks.

Inglise naela nihkumine kulla aluselt on meie majandusele annud suure hoobi. Naela ostujõud langes ja sellega ühes langesid meie eksportkaupade hinnad. Meie eksport on läinud tagasi nii väärtuselt kui ka mahult.

Läbirääkimistel võttis esimesena sõna Jürgens: On teada, et meil mõningad ringkonnad soovivad krooni kõigutada. Tuleks kongressil võtta vastu resolutsioon, et kaupmeeskond soovib, et kroon jääks püsima kulla alusele.

M. Pung (end. majandusminister, keda kongress tervitab kauakestva aplausiga): Meie krooni küsimus on viimasel ajal muutunud akuutseimaks küsimuseks. Krooni langemine oleks rahvuslikuks õnnetuseks. Krooni tuleb hoida tõsiste ja reaalse abinõudega. Vajame stabiilset valuutat. Ohvrid, mis kaupmeeskonnal tuleb kanda krooni hoidmise tagajärjel, on vähemad kui need, mis võiksid tekkida krooni langemise tagajärjel. Kaubabilanss tuleb hoida aktiivne, see on krooni kindlustamise esimene nõue.

Tasso: Meil veetakse sisse kauppu, mis oleks võidud panna keelu alla. Kui ammu juba oleks aetud otstarbekohast poliitikat, ei oleks nüüd vaja olnud maksta panna drakoonilisi sisseveo kitsendusi üldiselt.

Kabal: Suurvabrikandid kasutavad tollikaitset hindade tõstmiseks. Arvustab sisseveo korralduse määruisi.

Puhk selgitab, et pole õige arvamine, nagu läheksid tollide tõstmise tagajärjel kasud vabrikantide tasku.

Steinberg soovib kõik laenu kinnitada kulla alusele, siis poleks püüet teatavil ringkonnil krooni kurssi kõigutada. Soovib saada selgust, kas on see praktiliselt teostatav.

Simm, arvustades sisseveo korralduse määrusi, ütleb, et praegu peab kaupmees pidama selleks juriidilist nõuandjat, et otsustada lihtsat küsimust, kas võib seda või teist kaupa pisut juure osta. Sooviks näha, et meie majandust juhitaks ühest, aga mitte kolmest-neljast kohast.

Villers: Siin räägitakse vaid sisseveo korraldamisest, aga tuleks mõelda ka ekspordile. Tuleks leida teid, kuidas seda arendada.

Kaljo (Astoria direktor) arvustab valitsuse kavatsusi monopolide, eriti tubakamonopoli, sisseadmise asjus. On arvamisi, et monopoli tahtjad arvestavad suuri kasusid, muidu nad kapitali Eestisse, kes asub Vene naabruses, ei tooks. Kui pannakse maksta tubakamonopol, on kindel, et kaupmeestele müügiprotsenti vähendatakse, mille tagajärjel kaupmeeskond kaotaks 1,4 miljonit krooni.

J. Puhk: Kaubahinna ja kaupmehe ja töösturi kasu määrab ära vabakaubandus siseturul — nõudmise ja pakkumise vahekorraldus. Praegusel raskel ajal kannatavad kõik majandusalad ja on ühesuguselt kaitsmisväärsed.

Luksepe: Tuleb leppida mõnesuguste kitsendustega raskel ajal. Aga monopolid, mida tahetakse maksta panna, on otsekohe vabakaubanduse põhimõtte rikkumine. See on seda halvem, et riigihuvide seda tungivalt ei nõua. Soovib vastu võtta resolutsiooni tubakamonopoli sisseadmise vastu.

Esitatakse rida resolutsioone, mis antakse redaktsioonikomisjonile ühtlustamiseks.

Järgneb Nieländeri referaat teemil: „Kaupmeeste avalik-õiguslik esindus“, milles referent annab ülevaate kaubanduskodade tähtsuse ja struktuuri kohta Lääne-Euroopas ja mujal.

Järgnevalt läbirääkimistel J. Puhk selgitab Eesti Kaubandus-tööstuskoja struktuuri ja leiab, et see tänu sektiioonide süsteemile võimaldab igal majandusalal iseseisvalt arutada oma küsimusi.

Kabal ei pea õigeks, et kaubanduse sektiioonide summasid kasutatakse ka teiste sektiioonide kulude katteks. Seejuures on neil vaid 40 häält kojas.

J. Puhk võtab korduvalt seletuseks sõna ja ütleb, et ei saa maksude suuruse järgi anda ka vastavalt suuremaid õigusi. Siis peaks, kui olla loogiline, ka kongressil nendel, kes rohkem

make maksavad, näiteks suuremate äride omanikel, olema suurem hääleõigus. See ei ole demokraatlik. Avalik-õiguslik asutus pole aktsiaselts.

Mitmet poolt nõutakse, et koda peaks oma sissetulekuist osa loovutama asutatud Üleriiklikule Kaupmeeste Seltside Keskkliidule.

Kabal leiab, et on imelik, kui nõutakse kojalt raha organisatsioonile, mis veel loomisel ja pole suutnud end maksta panna.

J. Reinthal: Kaubandusala hulka kuuluvad ka pangandus ja meresõit. Need võiks kojas koondada ühtekokku.

Mitmed saadikud kordavad oletust, nagu oleks kaubandussektiioonidel kojas vähe iseseisvust, mispärast tuleks muuta selle struktuuri.

H. Anto avaldab kartust, et nimelt koja struktuuri muutmisega võiks kaubandusala iseseisvus väheneda. Kui võtta õigeks, et kaubandusala hulka tuleb lugeda ka pangandust ja meresõitu, siis on kojas praeguse struktuuri juures kaubanduse huvide kaitseks 80 häält 120-nest, kuna tööstuse kaitseks kõigest 40 häält.

J. Karu peab pikema kõne, milles ta tuletab meele aegu, millal koda loodi ja kuidas siis kaupmeeskond suure innuga koja loomisest osa võttis. Hoiatab koja lõhkumise püüete eest. Keskkliit, keda nähtavasti tahetakse luua koja asemele kaupmeeste huvide kaitseks, pole veel leidnud tunnustust. Koda aga on juba palju kaupmeeste huvide kaitseks ära teinud.

J. Puhk rõhutab veel kord koja kui terviku tähtsust, kus kõik majandusalad leiavad üheväärset kaitset.

Võetakse vastu resolutsioon ja antakse redaktsioonikomisjonile läbivaatamiseks.

Selle järele kõneles A. Anderkopp sotsiaalseadusandlusest. Ta ütles muuseas, et tuleb selgitada, kui kaugele võime minna sotsiaalseadusandlusega. Saksamaal näiteks on juba mindud liiale. Nüüd ei jaksaks Saksa majandus seda enam kanda. Ka Inglismaal näitasid kodanikud viimastel valimistel, et nad ei poolda liialeminevat sotsiaalseadusandlust. Meie ei suuda ammugi pidada sammu tugevate välisriikidega. Ka kliima tekitab meil raskusi ja seab üles erakordseid nõudmisi. Peame riietuma soojemalt ja ehitama kindlamad hooned külma vastu, mis nõuab hulga rohkem kulu kui kuski soojal maal.

Meie tulud on 10 korda vähemad kui suurtes tööstusmaades. Seepärast ei saa me võtta endi peale sotsiaalkohustusi nii suures ulatuses nagu suurtes tööstusmaades. Ei tohi koormata erettevõtjaskonda rohkem kui ta suudab kanda. Ligi 50% rahvuslikust kapitalist on juba riigi käes. Meie Pikalaenu Pank on nagu suurim uni-

versaalkaubamaja, kus on panditud vabrikuist kuni seljariieten. Kaubandusest on riigistatud 39%. Tegevus majandusalal on äärmiselt piiratud, kohustusi tuleb aga järjest juure. Talude raudvara on puutumata ja kaupmees ei saa kätte oma võlga müüdüd kauba eest. Edasi annab kõneleja seletust haiguskindlustuse seaduse eelnõu kohta, mis ähvardab tuua uusi koormatusi, eriti kaupmeeskonnale 200 miljoni krooni ulatuses.

A. Anderkopi referaadiga lõpeb kongressi esimene päev ja saadikud lähevad ühisele einele „Estonia“ valgesse saali, kus peetakse veel mitmed lauakõned ja viibitakse üle kesköö lõbusalt koos.

Kongressi teine päev.

Teisipäeval algas kongress oma tööd peaaegu kolmveerandtunnilise hilinemisega, nimelt kella 9 asemel kell ¼10.

Esimesena kandis ette oma referaadi kaubandus-tööstuskoja direktor M. Hurt tollide küsimusest, milles referent andis ülevaate uutest tollitariifidest. Referent leiab, et 1931. a. maksmapandud tollipõhitariife tuleb tunnustada, kuna need on võrreldes eelmistega sammuks edasi paremuse poole oma selguse ja mõnede tariifimäärade kõrguse mõttes. Kodumaa tööstusele vajaline tooraine on kas üldse tollist vabastatud või selle toll on viidud miinimumini alla.

On õige, et maksmapandud tolli põhitariifide seadus ei ole täiesti vaba puudustest ja vigadest, milliste kõrvaldamine osutub vajaliseks. See peab sündima tihedas kontaktis asjast huvitatud ringkondadega Kaubandus-tööstuskoja kaudu. Sellekohane resolutsioon esitati ka kongressile vastuvõtmiseks.

Läbirääkimistel võtab sõna H. Simm. Ta ütleb: Tollitariifide väljatöötamisel puuduvad majandusministeeriumil selged ja asjalikud kalkulationsioonid. Arvustab pikemalt meie tollipoliitikat.

M. Hurt: Praegusel ajal ei saa olla jutugi kindlast ja sirgejoonelisest tollipoliitikast, kuna majanduslik kriis sunnib valitsusvõimu kohandama oma korraldusi teiste maade erakordsete sammude kohaselt.

A. Miller ja Eichenbaum esitavad täiendavad ettepanekud resolutsiooni juure tolliküsimuste kohta, mis kongressi poolt võetakse vastu ja antakes redaktsioonikomisjoni.

Järgneb O. Lipmanni referaat „Ühistegelise kaubandusest ja selle mõjust erakaubandusele“. Referent arvustab meie ühistegelise kaubanduse võtteid ja soodustusi, mis neile antud võrreldes erakauban-

dusega, eriti maksustamise ja kaubaveo alal raudteedel.

Ettekantud referaat tekitab elavaid läbirääkimisi.

Tasso arvustab ägedalt koolikooperatiivi, kus tehtavat kihutustööd ühistegeluse kasuks.

K. Petry: Ühistegelised ettevõtted on nagu hiirelõksud, kuhu inimesi meelitatakse sisse kavalusega.

Raudjalg: Koolikooperatiivid on koolijuhatajatele kõrvaliste sissetulekute allikaiks ja lapsi sunnitakse ostma oma tarbeid sealt, kuigi hinnad seal on kallimad kui erakauplustes. Ühistegeluse meil on saanud poliitiliste erakondade söödamaaks ega taotle enam neid sihte, mis tal omal ajal olnud.

Kaubandus-tööstuskoja nõunik R. Berendsen esineb huvitava ajaloolise ülevaatega gildide tekkimise ja arengu kohta. Referaati kuulatakse erilise huvi ja tähelepanuga, kuna kõneleja maailm elavalt pilte end. gildide elust ja kombeist. Edasi arendab kõneleja mõtet, kellele peaksid kuuluma gildidest järele jäänud varandused, leides, et nende peale on õigus nende ringkondade otsesil pärijail, kes need varandused on kokku kannud.

Võetakse vastu resolutsioon.

Viimsena kannab H. Simm ette referaadi kaupmeeskonna organiseerimise ja oma häälekandja asutamise vajadusest. Referent leiab, et mitte üksi majanduslikud hüved ei vii kaupmeest edasi, vaid tuleb kanda hoolt ka kaupmehe kutseetika tõstmise eest. Selleks on vaja kaupmeeskonnal kindlat organisatsiooni ja oma häälekandjat.

Häälekandja küsimus tekitab mõnelt poolt vasturääkimisi. Kaheldakse, kas on otstarbekohane valida selleks käsitöösturi lehte, kelle taga kaupmeeste ringkonnad on vähemuses.

Erit kardab, et töösturite leht „Uus Eesti“ küllalt erapooletult ei kaitseks kaupmeeste huve.

Andreesen kinnitab, et „Uus Eesti“ on nii kaupmeeste kui ka töösturite huve kaitsnud ikka ühesuguse innu ja erapooletusega.

Küsimus jäetakse keskliidu otsustada.

Asutakse resolutsioonide vastuvõtmisele, mis redaktsioonikomisjoni poolt läbi vaadatud ja lõplikult redigeeritud. Resolutsioonid võetakse vastu ühel häälel.

Kui presiidiumile ja korraldavale komiteele ja ka saadikuile vastastikku tänu avaldatud kongressi heaks kordaminekuks kaasaaitamise eest, lõpeb kongress, mis lühikeste vaheaegadega kestnud kaks päeva, isamaa-laulu ja riigi hümniga kell 6.30 õhtul.

Kaupmeeste üleriikliku kongressi resolutsioonid.

Ühistegelise kaubanduse kohta ja selle mõju kohta erakaubandusele:

1) Kooperatiiv-ühingute ja nende liitude seaduse alusel tegutsevad kaubanduslikud ettevõtted on aastate kestes kalkanud hoopis kõrvale ühistegelisel alusel ega taotle harilike äriettevõtetenähtude omaabi teostamise sihte, milleks nad ette nähtud.

2) Eesõigused ja soodustused, mis antud ühistegelisele kaubandusele, võrreldes erakaubandusega, finantseerimise, maksustamise ja raudteevõrkude alal ei leia seepärast kuidagi õigustamist. Ebaühtlase võistluse kõrvaldamise otstarbel kaubanduses, samuti aga ka meie majanduselu tervendamise ja stabiliseerimise sihis peavad n.-n. ühistegelisele kaubandusele antud soodustused ja eesõigused kuuluma kaotamiseks.

3) Maksev veneaegne (Kerenski-aegne) kooperatiiv-ühingute ja nende liitude seadus ei vasta kooperatiiv-seadusandlusele Lääne-Euroopas, kus ühingute registreerimise ja aruannete esitamise kord, samuti aga ka liikmete vastutus ühinguis on palju kindlamal kujul ära määratud; seepärast tulevad ka meil kõige kiiremas korras viia ellu vastavad muudatused ja täiendused kooperatiiv-ühingute ja nende liitude seaduses.

4) Kongress protesteerib igasugu kauplemise vastu koolides kui kasvatusasutustes.

Endiste gildide varanduste kuuluvuse küsimuses:

Üleriiklik kaupmeeste kongress tunnistab end. gildide varanduste kuuluvuse lahendamise küsimuse kogu ulatuses kiireks. Kongress leiab, et end. gildide varandused tuleb anda organisatsioonidele, kel ajaloolised õigused nende varandustele ja kes neid kasutavad edaspidi samadel põhimõtetel ja alustel, milleks need varandused omal ajal kokku kantud. Tallinnas, Tartus ja Narvas asuvaile ja tegutsevaile kaupmeeste organisatsioonidele peab kindlustama õiguse nende varade kasutamisel.

Meie rahaasjanduse kohta:

Üleriiklik kaupmeeste kongress pooldab vabariigi valitsuse ja Eesti Panga püüet krooni kurssi hoida kulla pariteedi alusel ja leiab, et krooni kurssi kulla pariteedi alusel äranihkumine tooks majanduselule paratamatuid ja andeksandmatuid segadusi. Ühtlasi tuleks kõik teha krooni siseostujõu alalhoidmiseks.

Üleriiklik kaupmeeste kongress leiab, et 7. novembril s. a. üle öö maksmapandud ärimaksu muutmise seadus, mis näeb ette, et iga välismaalt kauba sissetooja peab muretsema I järgu patendi, ei vasta õigluse printsiibile, sest kauba en-gros-müüjat ei saa panna ühele järjele välismaalt kaupa telliva detail-müüjaga, kel vähem läbikäik.

Kongress avaldab soovi valitsusvõimude ja teiste ees, kellest see olenev, et tulevikus lubataks neile rohu- ja värvikauplustele, kes välismaa parfümeeriaainetega ei kauple, kaubelda praeguse II järgu patendi asemel III järgu patendiga.

Neljas üleriiklik kaupmeeste kongress, ära kuulates tubakamonopoli kohta antud seletused, mis tekkisid päevakorrales härra N. Kõstneri referaadi puhul, leiab üksmeelselt, et tubakamonopoli sisseseadmine pole otstarbekohane ega anna neid tagajärgi, mida on võimalik saada tollide ja aktsiisi tõstmisega, mis pärast kongressi pöördab vabariigi valitsuse poole soovivavaldusega tubakamonopoli küsimus päevakorrast ära võtta ja asja reguleerida tollide ja aktsiisi tõstmisega.

Üleriiklik neljas kaupmeeste kongress, ära kuulates härra K. Kapperi referaadi „Maksustamise küsimus“ ja sellele järgnenud mõtteavaldused, leiab, et:

1) praegused äri- ja tulumaksud on liig rasked ja lasuvad ebaõiglasele kaupmeeskonnale; maksev ärimaksuseadus on iganev ja vajab põhimõttelist ümbertöötamist selles mõttes, et kõik ärilised ettevõtted nende juriidilisele struktuurile ja kasudele vaatamata asetataks maksustamise alal ühele alusele, kuna praegusel ajal üks osa ettevõteteid, näit. aktsiaseltsid, osatühisused, ühistegelised ja riigi- ja omavalitsus-ettevõtted, mis tegutsevad puht-äriilistel alustel, kasutavad erisoodustusi, teine osa, s. o. harilik kaupmeeskond, peab kannatama aga üle jõu käivate maksude all;

2) maksude määramisel tuleks tõsiselt arvestada kaupmeeskonna õiglasi nõudmisi ja maks määrata vastavalt kandejõule, nii et see ei kujuneks ettevõtete hävitamiseks;

3) keskmiste kasuprotsentide väljatöötamine peab olema põhjalikum;

4) liig rasked maksimil lasuvad omavalitsuse healks võetavad maksumäärad tuleb võtta revideerimisele ja alandada;

5) uues maksustamise korraldamise seaduse eelnõus ettenähtud maksupeakomitee koosseisu tuleb suurendada maksnike esindajatega nii, et ametnike hääled oleksid tasakaalustatud maksnike esindajate häältega; valitsuse arutamisel maksjal peab olema tingimata õigus esineda ka suusõnaliste seletustega.

6) suuremates keskkohdades ja alevikes tuleb moodustada maksukomisjonid kohapealseist isikuist ja asja otsustada koha peal maksuinspektorite väljasõidul;

7) tuleb astuda samme maavalitsuste kui otstarbetute asutuste kaotamiseks.

Pealeselle volitab kongress kaupmeeste seltside keskliitu maksustamise küsimustes töötama välja vastavad parandused ja täiendavad ettepanekud, mis keskliit leiab tarviliseks, ja neid esitama valitsusasutustele ja mujale, kus ta seda peab otstarbekohaseks.

Selles küsimuses tuleb Kaubandus-tööstuskojal keskliiduga töötada täiesti käsikäes ja ühiselt.

Koolitarvetega ja teiste kirjutustarvetega kauplemise kohta koolides:

1) Kui linnas või alevis on ükski kirjutusmaterjaalikauplus, siis on koolides igasugune kauplemine keeldud niihästi õpetajail, õpilasil kui ka kooliteenijail. See keeld käib iga asutuse kohta, mis kannab kooli või edasiharimise kursuste nime.

2) Kool ei tohi õpilasile avaldada survet ega soovi selles, kust ja kellelt nad oma õppe- tarbed ostavad.

3) Koolides tohib raamatuid ja kirjutusmaterjaali ainult vaestele (puudustkannatajale) lastele laenata või kinkida. Need koolitarbed tuleks osta kohalikest kauplustest.

4) Igasugused koolide juures töötavad ja kauplevad kooperatiivid tuleb kaotada.

5) Kooli ruumidesse ega välja koolimaja seintele ei tohi välja panna mingisuguseid reklaamesemeid.

6) Kõigi nende korralduste täitmise eest on vastutavad isiklikult koolide juhatajad.

Tollide küsimuses:

1) Kongress konstateerib, et senine tollipoliitika on olnud ebakindel ja kõikuv, tariifide koostamisel on leidnud liig vähe tähelepanu kõikide kaubandusringkondade nõuded.

2) Kongress avaldab soovi, et uute tollidesse puutuvate seaduste, määruste ja tollitariifide maksmapanekul arvestataks importööride

huve selliselt, et varemalt sõlmitud lepingute tingimusi oleks võimalik täita ilma, et importöörid kannataksid sellest kahjusid.

3) Kongress avaldab soovi, et praegu maksev ja iganenud tolliseadus muudetaksi kiire korras lihtsustamise mõttes.

4) Kaupade revideerimine tollil tekitab endist viisi raskusi äringkondadele, kuna ikka veel pole aset leidnud lubatud tolliseadustiku muutmine. Tollirevidentide kauba tundmine näib olevat puudulik, mis kutsub esile sagedasi arusaamatusi kaupade atesteerimisel. Revidendid peaksid igal juhul vastutama kauba atesteerimise tõelisuse eest, ka siis, kui atesteeritakse kaupu liig kõrgelt. Kaupade revideerimise kord nõuab lihtsustamist.

5) Kõrgemas protestide läbivaatamise instantsis, tollikomitees, puuduvad tegelikud kaupmehed, seepärast on kaebuste otsustamine sageli mittevastav kaupmeeste nõudeile kui võhikute otsus.

6) Kongress konstateerib, et 16. juulil s. a. maksmapandud tollitariifidega on sündinud samm paremusele, nii selguse kui ka mõnede tariifimäärade kõrguse mõttes, mille läbi osa kodumaa tööstusele vajalisest toorainest on kas üldse tollist vabastatud või selle toll on miinimumini alla viidud.

Kongress peab selle juures siiski tarviliseks märkida, et ka 16. juulil s. a. maksmapandud tolli põhitariifide seadus ei ole vaba puudustest ja virgdest, millised mõjuvad äärmiselt takistavalt.

7) Kongress nõuab kõikide puuduste kõrvaldamist rahvamajanduse huvides.

Kodumaa massiliselt valmistavad riide suurtööstused, kellele on osaks saanud suured tollisoodustused, mis võrdsed keelutollidele, ei tohiks omada oma detailmüügiärisid, mis võimaldab tööstustele iseseisva kaupmeeskonna hävitamise. Kongress nõuab, et vabrikud ei tohiks neile antud tollisoodustusi kasutada endale suurte kasude hankimiseks ja kauba hindade kõrgele krüvimiseks, milleks peaks valitsus vastavate asutuste kaudu sellekohase kontrolli sisse seadma, et ei kannataks ei tarvitaja ega kaupmeeskond.

Kodumaa riidetoodangu välismaile ümber-töötamiseks saadeta vaile kaupadele tuleks asetada seaduslikult maksmapandav kindel tunnusmärk, mille läbi oleks võimalik vastuvaieldematult kindlaks teha kaupade päritolu. Selliseks märgiks peaks olema valgel laigul riiklik tempel, mis pannakse kaubale selle väljaviimisel

tollipunkti kaudu välismaale, nagu see on tarvitusel ka välismaal.

Sotsiaalseadusandluse küsimuses:

Kongress tunnistab, et kaupmeeskond oma tervikus ei eita sotsiaalseadusandluse tähtsust ja vajadust meie ühiskondliku elu arendamisel, kuid rõhutab, et

1) Eesti rahvamajanduse kandejõud määrab meie sotsiaalseadusandluse ulatuse. Meie vähene jõukus ja kapitali pikaldane kasvamine ei luba meid sammu pidada Euroopa suurte ja rikkaste rahvastega.

2) Meie sotsiaalseadusandlus peab seepärast, eriti praegusel majandusliku kriisi ajajärgul, hoiduma edaspidistest üleliigsustest ja kiiretest sotsiaaluuendustest, näiteks üldise sündhaiguskindlustuse maksmapanemisest ühistel alustel tööstuslike käitistega, ja püüdma kaasa aidata majanduselu tervendamisele, mis ainuüksi võib kindlustada töötajale tarvilise äraelamise.

3) Meie sotsiaalseadusandlus peab püüdma vabaneda sellest üleliigsest poliitilisest iseloomust ja sund- ja käsknormide rägastikust, kuhu ta kipub kalduma sageli.

Kaupmeeste avalik-õigusliku esinduse küsimuses:

Üleriiklik neljas kaupmeeste kongress, ära kuulates majandusteadlase H. Nieländeri referaadi „Kaupmeeste avalik-õiguslik esindus“ ja sellele referaadile järgnenud vaidlused ja mõttevahetused, leiab, et

1) kaupmeeskonna huvide kaitseks on ilmingimata vajaline nende avalik-õiguslik esindus;

2) sääraseks esinduseks on seni olnud K.-t.-koda, kes, koja juhatause seletuse järgi, on teinud kõik temast oleneva ja võimaliku kaupmeeskonna huvides kaitseks;

3) kuna aga praegune K.-t.-koja struktuur on teatud rahulolematust välja kutsunud, siis tuleks püüda sinna poole, et koja põhikiri vastavalt ajanõudeile muudetakse ja sektsioonidele võimaldataks tarviduse järgi rohkem iseseisvat tegevust;

4) K.-t.-koja kulusid tuleb võimalust mööda kokku tõmmata ja sellega ühenduses koja heaks võetava maksu protsenti alandada ja enam tähelepanu kinkida kaupmeeskonna organiseerimisele ja ühenduse pidamisele K.-t.-koja valijaskonnaga ja vastavate kaupmeeskonna or-

ganisatsioonidega, eriti aga kaupmeeste organisatsioonide keskliiduga.

Kaupmeeste organiseerimise ja häälekandja küsimus:

1) Suurte majanduskriisidega käib kaasas ka vaimne kriis selles mõttes, et inimesi on haaranud üldine lootusetus ja vaimne tegevusetus, mida näeme praegusel ajal.

2) Kaupmeeskond, etendades ühiskonnas tähtsat osa kui majanduslikult kande- ja vaimset praktilise mõtteviisiga kiht, peab rakendama tööle kogu oma jõu ja mõju, et ühiskond ei langeks mõlemate kriiside ohvriks.

3) Seda p. 2-ses märgitud kaupmeeskonna ülesannet ühiskonnas peab kaupmeeskond teostama ka omaenda olemasolu huvides, tõstes kaupmeeskonna vaimset tasapinda ja hoolitsedes selle eest, et kaupmehe kutse leiaks väärivat lugupidamist. Eriline kaupmeeskonna ülesanne on: kindlate traditsioonide loomine, millised tugenevad kõlbelistel alustel, ja eeskujuna andmine ja sihtide märkimine meie kasvavale noorsoole.

4) Nendele kõrgetele eesmärkidele jõudmiseks on eeltingimuseks — kaupmeeskonna tihe omavaheline side ja ühine koostöö, väljendudes organiseerumises kaupmeeste seltside näol, kusjuures seltside koosseisu mõõdupuuks olgu esijoomes liikmete kõlbeline külg.

5) Kuna üksikud kaupmeeste seltsid taotlevad ühesuguseid sihte, millede saavutamise edukus on olenev ühistööst ja ühistundest kaupmeeskonna tervikus, tuleb üksikuil seltsidel kohtadel ja pealinnas koondada end ühise keskuse — seltside keskliidu — ümber ülemaailses ulatuses. Säärane keskus peab väljendama kaupmeeskonna ühiseid mõtteid ja tahteid, sidudes kõiki kaupmeeste seltsi üle maa ja hoolitsedes kaupmeeskonna huvide eest nii majanduslikus kui ka vaimses suhtes. Muuseas olgu säärane keskkliit tihedaks sidemeks kaupmeeskonna ja ta avalik-õigusliku esinduse vahel.

6) Vaimne side üksikute kaupmeeste, nende ühingute ja keskliidu vahel teostugu ühise häälekandja abil, milline samal ajal valgustaks ühiskonnas kaupmeeste õiglasi soovet, sihte ja nõudmisi. Häälekandja seisiku kaupmeeste keskliidu kontrolli all.

7) Üleriiklik kaupmeeste kongress tunnustab tarviliseks kaupmeeskonnale oma hääle-

kandja ja teeb keskliidu juhatusel ülesandeks selles asjas astuda lähemaid samme.

8) Keskliidu ülesandeks peab jääma käesoleva kongressi otsuste täitmine.

Üleriikliku Kaupmeeste Seltside Keskliidu peakoosolek.

Kohe pärast kongressi lõppu teisipäeval, 30. nov. s. a., pidas keskliit ka oma peakoosoleku, kus oli esitatud 11 kaupmeeste seltsi.

Juhatusse valiti H. Simm, J. Kodres, A. Miller, K. Petry, J. Eismann, Joh. Kaik, J.

Andrekson, V. Kivistik, G. Lipp; revisj.-kom. K. Pukk, A. Silberg, Janson, Fr. Martinson, H. Jürgens.

Juhatus, kes astus kokku kohe pärast keskliidu peakoosolekut, jaotas omavahel ametid järgmiselt: esimeheks — H. Simm; abiesimees — K. Petry ja G. Lipp; sekretäriks J. Kodres, abiks — V. Kivistik; laekuriks — A. Miller, abiks J. Andrekson. Ametita juhatase liikmed — J. Eismann ja J. Kaik. Sündikukts otsustati kutsuda majandusteadlane H. Nieländer.

Koja Teataja kirjavahetus.

Võla nõudmise õigusest isikult, kes on vabanenud võlavanglast.

Küsimus: Palun Teie lugupeetud ajakirjas lahkkesti vastata küsimusele, kas on võlausaldajal õigus võlgnikult, kes võlavanglast vabanenud, oma võlga veel nõuda, või kustub nõudmise õigus võlgniku võlavanglasse paigutamiselega?

P. E.

Vastus: Meie seadusandlus kui ka kohtupraktika ei anna ülaltoodud küsimusele kindlat vastust, kuid kaudselt lahendab seda küsimust tsiviilkohtupidi. sead. § 1400 III lisa § 62, mille järgi tuleb jõuda otsusele, et võlgnik, kes paigutatud kreditoride poolt võlavanglasse, pärast vabastamist sealt vabaneb ka samade kreditoride poolt tema vastu tõstetavatest nõudmistest, mis seotud tema maksujõuetuks tunnustamisega.

B.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja istungjärk.

Kaubandus-tööstuskoja sügisene istungjärk algas laupäeval, 28. nov. s. a., kell 11 hommikul börsi suures saalis. Koja liikmeid oli kokku tulnud üle 70. Ette oli nähtud sel istungjärgul ära pidada kaks koosolekut — korraline peakoosolek koja 1932. a. eelarve vastuvõtmiseks ja valimiste toimetamiseks ja peale selle — koja erakorraline peakoosolek samas, algusega kell 2 p. l., millise koosoleku päevakorras oli ette nähtud terve rida referaate majanduslike probleemide ja küsimuste kohta.

Koja korraline peakoosolek.

Kell 11.25 koja nõukogu esimees J. Sihver avas koosoleku lühikese sissejuhatava kõnega ja pani ette valida istungjärgu presiidium.

Presiidiumi valitakse:

Juhatajaks O. Rütli; abideks J. Raudsepp ja J. Oja; sekretärideks — J. Karu ja O. Uibo-puu.

Koja 1932. a. eelarve.

Nõukogu esimees J. Sihver kannab peakoosolekule ette koja nõukogu esitise eelarve kohta, mis ütleb, et koja 1932. a. eelarve on viidud tasakaalu Kr. 106 500.— ja protestitud vekslite nimikirjade eelarve tasakaalu Kr. 20.350.—.

Ühtlasi esineb nõukogu esimees ettepaneku-ga koja eelarve tulude osas määrata koja heaks võetav protsent nii põhiäri- kui ka lisaärimaksu-dest 4% peale.

Peakoosolek võtab nõukogu ettepanekud vastu ühel häälel ja kinnitab esitatud eelarve selle kohta sõna võtmata.

Valimised.

Koja seaduse alusel valitakse koja juhatase esimees ja juhatus, samuti ka koja nõukogu liikmed kahe aasta peale. Kuna nüüd 2 aastat on möödunud, asutakse kõigi nimetatud organide valimisele.

Koja juhatase esimehe kohale seatakse kõigi sektsioonide ühisel ettepanekul üles ainsaks kandidaadiks senine juhatase esimees Joakim

Puhk, kes ka ühel häälel peakoosoleku poolt valitakse koja presidendiks järgneva kahe aasta peale. Koja liikmed tervitavad valimist elava kiiduavaldusega.

Koja juhatuse liikmeiks valitakse:

- I sekts. Paul Kurvits,
- II „ Reinh. Tofer,
- III „ Eduard Meksi,
- IV „ Hemmann Kolts,
- V „ Alfred Sinisoff,
- VI „ Joh. Loosberg.

Koja nõukogu liikmeiks valitakse:

- I sekts. K. Koppel ja V Hasselblatt,
- II „ P. Luksep ja A. Miller,
- III „ J. Kops ja J. Kurg,
- IV „ C. Vachmann ja J. Laidoner,
- V „ K. Mikita ja O. Zimmermann,
- VI „ P. Ingermann ja J. Martinson.

Nõukogu liikmete kandidaadid:

- I sekts. O. Rütli ja Harry Koch,
- II „ M. Jänes ja Hans Kukk,
- III „ Jaan Karu ja August Paulson,
- IV „ A. Kõva ja A. Tõnisson,
- V „ A. Karja ja V. Klassen,
- VI „ T. Kain ja J. Raudsepp.

Revisjonikomisjoni liikmeiks valitakse:

- I sekts. J. Reinthal, kand. K. Baars,
- II „ A. Ruuben, kand. H. Gutkin,
- III „ J. Semm, kand. J. Gailis,
- IV „ J. Girard, kand. N. Essen,
- V „ A. Tani, kand. K. Uibopuu,
- VI „ J. Varrik, kand. E. Bauer.

Seega oli koja korralise koosoleku päevakord läbi; koosolek möödus täielises üksmeeles ja kõik otsused, mille kohta sektsioonid juba varem omavahel kokku olid leppinud, võeti vastu ühel häälel.

Koja erakorraline peakoosolek.

Samal päeval ja samas ruumis algas kell 2 p. l. koja erakorraline peakoosolek, kus ette kanti rida huvitavaid referaate põlevate majanduslike küsimuste kohta. Sellest koosolekust osa võtma oli kutsutud rohkel arvul majanduslike organisatsioonide esindajaid ja teisi majanduslikul alal tegutsevaid inimesi.

Samuti olid koosolekule ilmunud ka majandusminister ja riiklike pankade juhid.

Esimesena kõneles majandusminister A. Jürman, kes märkis, et elame erakorraliselt raske ajal, mis nõuab erakordseid pingutusi. Riigid on asunud takistusi tegema väliskaupade sisseveole ja isegi Inglismaa, kes seni põhimõtteliselt

ei tunnustanud tollikaitset, on nüüd asunud tollide tõstmisele. Põhjendab edasi meie sisseveo korraldamise seaduse ja teiste kitsenduste maksmapanemise vajadust, et reguleerida meie väljavedu. Samuti tuleb piirata mõnede kaupade sissevedu. Need korraldused annavad riigile võimaluse end majanduslikus sõjas edukamalt kaitsta.

Edasi ütleb majandusminister, et seisukord on küll raske, kuid ei olevat veel põhjust käsi lootusetult rüppe lasta langeda. Raskuste vältimiseks olevat vaja riigi ja seltskondlike organisatsioonide üksmeelset koostööd. Kui majandusminister, ütles kõneleja, asun seisukohal, et riik ei peaks segama ennast eraettevõtja oskonna tegevusse, kuid praeguses majanduslikus sõjas ei saa paraku teisiti.

Järgmise kõnelejana asub kõnetooli Kaubandus-tööstuskoja esimees J. Puhk, kes enam kui tund aega kestvas kõnes annab huvitava ülevaate maailma majanduskriisi tekkimise põhjustest ja võimalustest selle lahendamiseks. Kõne toome pikemalt teisel kohal.

End. majandusminister M. Pung, keda kooslijate poolt võeti vastu elava aplausiga, kõneles meie rahanduse seisukorrast.

Praegune maailma majanduslik kriis — ütles referent — oma ulatuselt ja sügavuselt on sarnane, mida ei tunne maailma ajalugu. Oitvad riigid on muutunud varemeiks. Tööstused ja pangad varisevad kokku. Kui seda seisukorda analüseerida, siis selgub, et kõik senised abinõud, mis on kaalutud raskuste kõrvaldamiseks, ei vii sihile. Kui üks riik kaitseb ennast tollidega, hävitab ta turu teisele. Kaks aastat on ehitatud juba tollimüüre, kuid dumping kestab edasi. Kui nähti, et tollid ei vii sihile, siis asuti otsima teisi abinõusid. Võeti tarvitusele kontingentide süsteem kaubanduses. Tehti kindlaks tarvitus ja määrati kindlaks sisseveetavate kaupade kogus. See jagati riikide vahel, kuhu kontingentide maa tahtis juhtida oma ekspordi. Loomulikult mõjub niisugune süsteem hindadele. Kui meie näiteks suhkrut Poola asemel peaksime tooma sisse mujalt, läheks see 25% kallimaks. Inglise naela langusele järgnes kitsendus valuutaturul, mis oma poolt raskendab kaubanduslikku arengut. Selles kriisi-nõiarangis oleks veel mõeldav viimne samm — piirata isiku liikumisvabadust sõjaja eeskujul. Kuhu jõuame siis välja? Ei ole ime, kui niisuguses pinevas õhkonnas tekib raskeid kokkupõrkeid. Ajaloost leiame sellekohaseid näiteid küllalt.

Kas päästab meid plaanimajandus? Vaevalt. Ajutine hindade tõus viljaturul ei ilmuta

kriisi lõpu tunnuseid. Riikliku võimu vahelesegamine ei vii majanduselu välja ummikust. Riikide vahel ei ole usaldust ega kokkulepet.

Me oleneme rahvusvahelisest majanduselust. Siiski ei tunne meie kriisi teravusi täiel määral. Meie tööstus tegutseb kuidagi, pangandus peab vastu survele. See loob eeldusi, et pääseme välja kergemalt. Majandusliku sõja võidab see, kes omab tugevamad närvid. Riigid, kes hiljem panevad maksma kitsendused ja need kõige varem jälle kaotavad, tulevad kriisist välja kergemalt.

Eesti Panga president J. Jaakson referis

meie majanduslikust olukorrast.

Majanduselu kõige iseloomulikum omadus on see, et ta praegusel ajal tihedasti on seotud ülemaailmses ulatuses. Kriis seega on tabanud kogu maailma majanduslikku organismi. See teeb raskes kriisi lahendamise. On loomulik, et rahandus ei saanud jääda puutumata. Kriisi mõju võime tunda Saksa rahandusraskuste ajal, sest meil on Saksaga tihedad sidemed kaubanduslikul alal. Sellest pääsime üle kergemini kui mõned meie naabrid. Palju raskemalt mõjus aga Inglise panga krahh. Inglismaaga oleme seotud samuti väga tihedate sidemetega. Inglismaa on meie tähtsaim väljaveomaa. Londoni sündmused kutsusid esile meil kahesuguseid nähtusi. Tekkis ärev meeoleolu panga klientuuris, hakati võtma välja hoiusmmasid. Tekkis kahtlus krooni vastu. Sellele seltsis veel Soome rahanduse kokkuvõtte, mille kirjeldamine suurendas ärevust hoiusummade omanike keskel. Õnneks suutsid pangad rahuldada kõiki reservidest, mis neil oli kogutud. Ka Eesti Pank piüdis teatud piirides astuda appi. Asja raskendas veel see asjaolu, et teatud ringkonnad, kel on suuri võlgu, olid huvitatud krooni langetamisest. (Seda seisukohta pooldas ka osa ekspordööre, kes lootsid vähendada tootmiskulusid. Need pealetungid kroonile löödi tagasi. E. Pank asus algusest peale sel seisukohal, et tuleb kaitsta krooni, mis on meie majandusliku stabiilsuse mõõdupuu. On kõneldud rahanduskitsenduste vastu. Kahjuks on see paratamatu, kui pidada silmas erakorralisi aegu. Valuuta väljavoolu tuleb piirata impordi tõkestamisega. Vastasel korral oleksime võinud sattuda teele, mida on käidud 1923. a., kui suurem osa kattevarast läks kaduma. Oleks võidud toimida ka Inglise panga eeskujul ja lõpetada välisraha müük, jättes valuutaturu täiesti saatuse hooleks. Lõpuks oleks Eesti Pank võinud toimida põhikirja kohaselt — vähendada emissiooni. See oleks meie majanduselus tekitanud uusi raskusi. Ajal, millal tavaliselt antakse uusi krediite, oleks tul-

nud neid piirata, tagasi tõmmata. Hulk panku ja ettevõtteid oleks võinud sattuda maksuraskustesse. Valitsus pidi tarvitama erakorralisi abinõusid, et hoida vajalises kõrguses Eesti Panga kattevara, et rahaüksust mitte jätta saatuse hooleks ja hoida krooni muutumast paljaks paberilipakaks. Ekspordist saadud välisraha pidi tulema tagasi majandusellu. Aastate jooksul ei ole meil vajalist tähelepanu pöördud väliskaubanduse tasakaalustamisele. Oleme rohkem annud välja kui võtnud sisse. Kuigi tänavuse aasta väliskaubandus on aktiivne, tuleb seista valvel. Milliseid tagajärgi avaldavad valitsuse abinõud, on veel raske öelda. Sisseveo piiramine on annud teatud tulemusi. Ekspordist saadava valuuta tagasisaamine selgub juba lähemal ajal. Kõige selle peamiseks sihiks on kindlustada krooni maksuvõimet.

Järgmisena kõneles majandusteadlane N. Kõstner teemil: „Maailma rahaturg ja Eesti osa selles“, millise kõne toome pikemalt ära meie ajakirja käesolevas numbris.

Kindral Laidoner kõneles majanduse ja sõjariistade rahu võimalustest.

Kõneleja märkis, et praegune rahvusvaheline seisukord on usalduse mõttes täiesti ebanormaalne. Kui võrrelda olukorda enne maailmasõda, siis see ei olnud palju halvem, majandusliku usalduse alal oli isegi parem praegusest. Tollide tõstmine, mis tänapäeval on saanud harilikuks nähtuseks, osutus siis suureks sündmuseks. Raskete kokkupõrgeteni võib viia mitu nähtust praeguses olukorras. Kõige eel liiklemiskitsendused, siis tollisõda — kõik kõige vastu. — Sõjaks on põhjusi. Ei ole ühtki abinõu, mis seda võiks ära hoida. Kõik abinõud on aga selleks head, kuid kahjuks relatiivsed.

Edasi järgnes huvitav kõne koja nõunikult K. Mauritz'alt, milles referent esitas rea näiteid võimaluste kohta, kus võiksime välismaa saadusi asendada kodumaa omadega. Kõne on pikemalt toodud teisel.

Meie seadusandlusest majanduslikul alal kõneles koja juriidiline nõunik rkl. A. Anderson, kes lühidalt ja ilmekalt valgustas praegust tendentsi selles suunas. Riik on asunud monopoliseerima kaubandust. Sellega on riivatud suurel määral vabakaubanduse põhimõtet, mis ei saa olla kooskõlas kaupmeeskonna vaadetega. Kõneleja avaldab lootust, et kõik need tõkked kannavad erakordse aja pitsert, mille pühib täielikult kevadine suurvesi, kui see paisu tagant pääseb jälle välja.

Kuna aeg osutub juba hiliseks ja ruumid on lubatud vabastada kella kaheksaks, siis jääb ette

kandmata kapt. Treilmani referaat Eesti kaubalaevastikust.

Pärast seda, kui ainult üksikud on kasutanud sõnaõigust läbirääkimistel, lõpetab juhataja majandusparlamendi istungi.

Õhtuks olid koja liikmed palutud koja esimehe J. Puhki juure, kus kehakinnituse järele peale väsitavat päevatööd süveneti elavasse vestluse majanduspoliitiliste probleemide üle. Rohkearvuliste külaliste keskel viibis ka riigivanem K. Päts, majandusminister ja hulk silmapaistvaid majanduselu juhte.

Äride register

novembrikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Klaara Ambus, Tapa, Lai 7, toiduainetekauplus.
2. Paul Assentak, Tartu, Örne 24, liha- ja vorstikauplus.
3. Johannes Avik, Tallinn, Heeringa 15-a—21, liha ülesost ja müük.
4. Bernhard Brindfeldt, Tallinn, Suur Tartu mnt. 25, majatarvete kauplus.
5. Eesti Tööstus- ja Kaubandus-Agentuuride Büroo Boris Sabsay, Tallinn, Gilde 8.
6. Piimatallitus „Farmer“, M. Kepper ja N. Kruberg, Tallinn, Volta 3, täisühing, täisosanikud Marie Kepper ja Nina Kruberg, osakapital Kr. 7.000.—.
7. Doba Fradkin, Tallinn, Veneturg 9, majatarvete kauplus.
8. Johannes Goldman, Saku v., segakauplus ja Saku jaama einelaud.
9. Emilie Haberland, Tallinn, Lennuki 4, lihakauplus.
10. Liisa Hansen, Tallinn, Liivalaia 2, toiduainete- ja piimakauplus.
11. Vassili Ivanov, Narva, Joala 9, segakauplus.
12. Peeter Kaera, Tallinn, Kuu 2, turbamüük.
13. „Vennad Kandolin“, Tallinn, Kullasepa 9, klaasimine, pildiraamide valmistamine, pildiraamide ja klaaskaupadega kauplemine, täisühing, täisosanikud Johannes Klementi, Ilmari Kandolin, Emil Kandolin, osakapital Kr. 3010.—.
14. Jüri Kesa, Tallinn, Suur Tartu mnt. 65, lihakauplus.
15. Albertine Kheil, Tartu, Lao 11, pagariäri.
16. Linda Kunder, Tallinn, Väike Tartu mnt. 23, lihakauplus.
17. Peeter Kuum, Tallinn, Lauupeo 13—6, elusloomade ja liha ost ja müük.
18. Endel Lellep, Tallinn, Kordese 9, toiduainetekauplus.
19. August Liivoja, Tallinn, Kauna 4, lihakauplus (ülesost ja müük).
20. Jossel Lipavsky, Tallinn, Vilmsi 56, lihaga kauplemine.
21. Martin Meibaum, Võlla v., talurahvatarvete kauplus.
22. Albert Meister, Tallinn, Lai 26, koloniaal- ja toiduainetekauplus.
23. Jakob Moisar, Tallinn, Lennuki 4, lihakauplus.
24. Elfriede Muikmann, mehhaaniline mööbli- ja puutööstus „Kiir“, Tartu, Narva 80.
25. Erich Männik, Nõmme, Mustamäe 1, toiduainetekauplus.
26. Eugen Neuber & Ko, Tallinn, Vene 11-a, speditsooni- ja eksportäri; täisühing, täisosanikud Eugen Neuber ja Gottfried Kepper, osakapital Kr. 10.000.—.
27. Marta Nieländer, Nõmme, Suur Pärnu mnt. 94, moeäri.
28. Jakob Omerberg, Tallinn, Suur Juhkentali 20, lihakauplus.
29. Marta Ots, Türi, Viljandi 50, toiduainetekauplus.
30. Jakob Patz, Tartu, Kauba 15, saapakauplus.
31. Eduard Peitel, Tartu, Kuu 23, liha- ja vorstikauplus.
32. Võõrastemaja-restoraan „Room“ Oskar A. Abel, Tallinn, Narva mnt. 20, prokurist Juhan Mälkov.
33. Anna M. Rosenberg, Tallinn, Estonia puistee 15, puunõudekauplus.
34. S. Scher, J. & M. Lipavsky, Tallinn, Vilmsi 56, elusloomade ja lihaga kauplemine ja vorstitööstus; täisühing, täisosanikud Saul Scher, Jossel Lipavsky ja Meier Lipavsky, osakapital Kr. 6.000.—.
35. Kulina saeveski Artur Siil, Küti v.
36. Eduard Speek, Tallinn, Suur Juhkentali 20, lihakauplus.
37. Sofie Strandberg, Tallinn, Tondi 7-b, toiduainetekauplus.
38. Restoraan „Tammemäe“ Johannes Goldman, Saku v.
39. Alvine Tenneberg, Tallinn, Narva mnt. 50, toiduainetekauplus.

40. Ludvig Toover, Tallinn, Keemia 32, puude- ja turbamüük.
41. William Trautvach, Tallinn, Õle 36, toiduainetekauplus.
42. Vilhelmine Täht, Tartu, Väike-Tähe 18, toiduainete- ja piimakauplus.
43. Leena Uuskar, Tallinn, Jakobsoni 28, toiduainetekauplus.
44. Karl Villemson, Tallinn, Luha 4, liha-kauplus.

Registreeritud muudatused:

1. Helene Heiberg, õmblustöökoja üle viinud Tallinn, Pikk 36—17.
2. Ludmilla Hunt trükikoja üle viinud Paide, Pärnu t. 3 (varem asus Viljandis, Posti t. 28).
3. A.-s. Irene Tehased, juhatuse asukoht üle viidud Paldiski maanteelt 46 Uus 2, Tallinnas.
4. A. Josset, Tartu, Kiiuni 4, jalanõude-tööstus ja -kauplus, ühinguist lahkunud täis-osanik Ovsei Josset ja ettevõtet peab edasi ainuisikliku äripidajana Ruven-Lipe Josset.
5. Priidik Juhkental jätkab äritegevust (puuhoov) Nõmmel, S. Pärnu mnt. 215.
6. Daniel Kesküla jätkab äritegevust (liha-kauplus) Tallinnas, V. Ameerika 29 (varem Endla 45).
7. Julius Kostabi üle viinud toiduainete-kaupluse Mehaanika tänavalt 7 Valgevase 5, Tallinnas.
8. Ella Laaberg jätkab äritegevust (toiduainetekauplus) Tallinnas, Kalevi 19 (varem Graniidi 15).
9. Graafiline asutus „Ligra“ Gerretz & Ko üle viidud Aia tänavalt 4 Toompuiesteele 10, Tallinnas.
10. Söögisaal „Metropol“ Theodor Vaarman üle viidud Kuninga tänavalt 16 samale tänavale 21, Pärnus.
11. Fritz Muehlhaupt & Ko Tallinn, Müürivahe 31—4, arsti- ja kirurgitarvete müük; lahkunud täisosaniku Edvin Busch'i asemele astunud Karl Busch.
12. Jaan Mumm üle viinud talurahvakaupluse Hummulu vallast Jõgeveste valda.
13. Narva Kalevi Manufaktuuri Osühisus, end. parun A. L. Stieglitzi kalevivabrik Narva, Friedrich Lorenz'i prokuura kustunud ta surma tõttu, kollektiivprokuura antud Reinhold Stiller'ile.
14. Johannes Neufeldt üle viinud toiduainetekaupluse Keemia tänavalt 11 Endla tänavale 34, Tallinnas.

15. Maksujõuetuks tunn. Johann Pabsteli konkursivalitsus valitud koosseisus: esimees vann. adv. P. Martinov, v. adv. abi E. zur Mühlen ja A. Knibis. Konkursivalitsuse asukoht Tartus, Vana 2.
16. Adolf Pent peab Mao vallas jahuveskiit (varem reg. Paides Turupl. 10 riidekauplus).
17. Martha Päts üle viinud sadulsepatööstuse Tähe tänavalt 61 Riia 2, Tartus.
18. Trükikoda Joh. Ratassepp, Tallinn, Lai 43, prokuura antud Johann Magnus'ele.
19. August Skraustin üle viinud toiduainetekaupluse Vabaduse tänavalt 33 samale tänavale 8, Valgas.
20. Rudolf Tamberg lõpetas Tartus Tähe 59 asunud liha- ja vorstikaupluse ja avas Tallinnas Narva mnt. 37 samasuguse kaupluse.
21. Tartu Pank Tallim, Erica Schwarz'i prokuura (Pärnu osak. nimel) kustunud, kollektiivprokuura antud Pärnu osak. nimel allakirjutamiseks Erich Meyer'ile.
22. „Uus Bodega“ J. Votoček & Ko Tallinn, Raekoja 12, veiniladu ja -kauplus, Wolfgang Hendeli prokuura kustunud.
23. Kaubandus- ja tööstuskontor „Verben“ L. Verzinsky üle viidud Vene tänavalt 11—4 Niguliste 6—9, Tallinnas.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Johan Ever, Väinjärve v., saikauplus.
2. Jüri Feldmann, Tallinn, Õle 51, liha-kauplus.
3. Lembit Hansberg, Kilingi-Nõmme, Pargi 4, einelad.
4. Elfriede Heidenthal, Tallinn, Vana Kalamaja 7-a, pudu-, moe- ja kirjutustarvete-kauplus.
5. Helene Hendrekson, Tallinn, Narva mnt. 50, toiduainetekauplus.
6. Iida Jervan, Tallinn, Suur Tartu mnt. 52, kingsepatarvete-kauplus.
7. Minna Laaberg, Nõmme, Turuplats 4, majatarvete-kauplus.
8. Johan Lõhmus, Tallinn, Suur Tartu mnt. 65, lihakauplus.
9. Jakob Moisar, Tallinn, Lennuki 4, liha-kauplus.
10. Vilhelm Mosebach, Tallinn, Müürivahe 31—4, eksport-import ja agentuur.
11. Jakob Omberg, Tallinn, Suur Juhkentali 20, lihakauplus.
12. John Palis, Tallinn, Gonsiori 19, toiduainetekauplus.

13. Johannes Perling, Tallinn, Liivalaia 2, toiduainete- ja piimakauplus.
14. Miina Pikberg, Tallinn, Uus Tatari 23, lihakauplus.
15. Ilse Post, Tartu, Tähe 70, piima- ja toiduainetekauplus.
16. Juuli Remmel, Pärnu, Akadeemia 4, pagaritööstus.
17. Restoraan-võõrastemaja „Room“ J. Mälkov, Tallinn, Narva mnt. 20.
18. Davet Roots, Tallinn, Jakobsoni 53, piima- ja delikatesskauplus.
19. Nadežda Šurajevitš, Tallinn, Luha 4, lihakauplus.
20. Harald Stolberg, Tallinn, Lennuki 4, lihakauplus.
21. Sinaida Straus, Nõmme, Mustamäe 4, toiduainete- ja piimakauplus.
22. Jaan Tamm, Viljandi, Vaksali 13, liha, loomade ja põllusaadustega kauplemine.
23. Leontine Traver, Narva, Tuleviku 13, segakauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Brikker, Rudolf Hendriku p. ja tema abikaasa Amanda Augusti t., sünd. Loor	27.5. 31.	Nr. 63 14. 8. 31.	Pilkuse v. Trukiste t.
Sarv, Peeter Ado p. ja tema abikaasa Emilie Peetri t., sünd. Prants	6.4. 31.	„	Pilkuse v. Mäe-Soka t.
Shur, Wulf Maksi p. ja Kahn, Ida Davidi t. .	5. 6. 31.	„	Tartu, Kütüni 3—2.
Raba, Adalbert Eduardi p. ja tema abikaasa Salme Peetri t.	9. 6. 31.	„	Tartu, Lootuse 3—8.
Adamfeldt, August Hansu p. ja tema abikaasa Leena Augusti t., sünd. Ebermann . .	19. 6. 31.	„	—
Erg, Martin Mardi p. ja tema abikaasa Leeni Jaani t., sünd. Pärna	15. 3. 31.	„	—
Seemen, Aleksander Jaani p. ja tema abikaasa Ida Hansu t., sünd. Hanson	14. 4. 31.	„	—
Soolo, Martin Ado p. ja Grünberg, Anna Jaani t.	19. 6. 31.	„	Viljandimaal Kibaru t.
Mutt, Hendrik Johani p. ja tema abikaasa Marie Johani t., sünd. Eek	19. 6. 31.	„	Tuhalaane al. Viljandim.
Saksniit, Märt Mari p. ja tema abikaasa Anna Peetri t., sünd. Kuum	21. 4. 31.	„	Abja-Paluoja.
Klein, Arseny Jaani p. ja Siiberg, Ariadne Karli t.	14. 4. 31.	„	—
Kask, Hendrik Peetri p. ja Karu, Miili Juhani t.	19. 6. 31.	„	Pärnum Pati v.
Killing, August Augusti p. ja Tomschmidt, Emilie Jaani t.	11. 7. 31.	„	Audru v. Esna t.
Karu, Johan Toomase p. ja tema abikaasa Alma Jüri t., sünd. Riigori	16. 5. 31.	„	Puiati v. Karu t.
Tomborg, Voldemar Andrese p. ja Kallit, Johanna-Marie Peetri t.	„	„	—
Reedel, Eduard ja tema abikaasa Johanna, sünd. Hunt	13. 6. 31.	„	—
Malev, Mihkel Pavli p ja tema abikaasa Liisa Pavli t., sünd. Keskla	7. 7. 31.	Nr. 64 18. 8. 31.	Kõrgesaare v. Sigala k.
Beljajev, Leonid ja tema abikaasa Ludmilla .	30. 7. 31.	„	Tall. Narva mnt. 6-a.
Lill, Hans Johani p. ja tema abikaasa Ekateriina Markuse t.	20. 5. 31.	„	Valgas, Poska 22.
Schönberg, Jaan ja tema abikaasa Amilde, sünd. Pung	31. 7. 31.	Nr. 65 21. 8. 31.	Tallinn, Sõmeru t. 4.
Rubin, Eduard ja tema abikaasa Hilda	31. 7. 31.	„	Tallinn, Sõõrensi 14—3.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Ruus, Jüri Mardi p. ja tema abikaasa Liisa Karli t., sünd. Valtmann	24. 7. 31.	Nr. 65 21. 8. 31.	Tallinn, Koidu 94—1.
Krist, Jaan Ado p. ja tema abikaasa Mari Andrusse t., sünd. Arot.	31. 7. 31.	"	Haapsalu, Pariisi t. 8.
Rootsmann, Eduard Johani p. ja tema abikaasa Liisa Johani t., sünd. Aadmann	27. 7. 31.	"	Tallinn, Luha t. 4.
Borissov, Semjon ja tema abikaasa Lovise	24. 7. 31.	"	Nõmme, Särje t. 3.
Trschesnevsky, Viktor ja tema abikaasa Sinaida	31. 7. 31.	"	Nõmme, Haava t. 19.
Salme, Gerhard ja tema abikaasa Salme	"	Nr. 67 28. 8. 31.	Nõmme, Lõuna t. 9.
Mikk, Anton Kaarli p. ja tema abikaasa Aliide-Marie Jaani t., sünd. Paesüld	"	"	Võnnu vald.
Dellingshausen, Patrik ja tema abikaasa Marie-Magdalenena, sünd. Stackelberg	24. 7. 31.	"	Tall., Narva mnt. 66—1.
Kanter, Georg ja tema abikaasa Elviine, sünd. Kiik.	17. 7. 31.	"	Kaiu v. Karitsa as.
Leth, Gustav ja Tauben Martha	7. 8. 31.	"	1) Tallinn, Vesivärava 26. 2) Tallinn, Kirikuai t. 8.
Stein, Meier ja tema abikaasa Vichna	"	"	1) Tallinn, Keskvangla. 2) Tall., Koidula 14—1.
Pajus, Johannes ja lesk Päss, Amalie-Elisabeth, sünd. Panksepp	19. 6. 31.	"	Kuresaar, Uus t. 26.
Viegandt, Johann Jaani p. ja tema abikaasa Anna Marguse t., sünd. Kuisalaas	"	Nr. 70 8. 9. 31.	1) Leisi v. Leisi al. 2) Pihtla v. Kõljala Põl- lutõökool.
Leyden, Edgar-Aleksander Valteri p ja Gutmann, Helga-Irma-Dagmar Emilie t.	14. 8. 31.	"	1) Tall., Kreutzwaldi 15. 2) Tall., Klaasingi t. 3.
Lang, Karla Jüri p. ja Oru, Ekaterina Jaani t.	"	"	Juuru vald.
Engbusk, Aleksander Andrese p. ja tema abikaasa Mathilde Kristofi t., sünd. Umda	7. 8. 31.	"	Sutlepa v. Läänem.
Lepp, Johannes ja tema abikaasa Pauline, sünd. Kõlu	28. 8. 31.	"	Anija v. Kongiaru t.
Tschernov, Ivan ja tema abikaasa Marta	21. 8. 31.	"	Tall., Uus t. 22.
Uibo, Nikolai Peetri p. ja tema abikaasa Erika-Miralda, sünd. Nõges	14. 4. 31.	"	Misso v. Võrum.
Ellrans, Edgar Mooritsa p. ja Tomberg, Helene Jaani t., sünd. Moorits	23. 5. 31.	"	1) Valga, Herne t. 2. 2) Valga, Lai t. 10.
Birkenthal, Adolf Adami p. ja tema abikaasa Emilie Jaani t.	18. 5. 31.	"	Võru, Jüri t. 37.
Ristkok, Timofei Mihkli p. ja tema abikaasa Elisabeth Vidriku t., sünd. Kurvits	30. 4. 31.	"	Karula v. Parmu talu.
Muru, Jaan Tõnise p. ja Ülenurm, Hirlanda-Johanna Reinholdi t.	16. 4. 31.	"	Kärgula v.
Kukk, Hermann Johani p. ja Kingeri, Ella Johani t., sünd. Tamm	13. 8. 31.	"	Leebiku v. ja Leebiku m.
Grünthal, August ja tema abikaasa Vilhelmine, sünd. Bachmann.	17. 4. 31.	"	Koigi v., Järvamaal.
Habicht, Joosep ja tema abikaasa Agnes-Marianne, sünd. Supp	28. 8. 31.	Nr. 71 11. 9. 31.	Tall. Narva mnt. 42.
Uibo, Nikolai Peetri p. ja tema abikaasa Erika-Miralda, sünd. Nõges	14. 8. 31.	"	Misso v. Võrum.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Linkholm, Karl Jaani p. ja tema abikaasa Salme Gustavi t., sünd Prosin	2. 5. 31.	Nr. 71 11. 9. 31.	Roela v. Tudu k.
Kamõschev, Nikolai Aleksandri p. ja tema abikaasa Ekaterina Vassili t., sünd. Nasarov .	5. 9. 31.	Nr. 73 18. 9. 31.	Tallinn, Tina t. 4—4.
Semiskar, Georg Jüri p. ja tema abikaasa Benita-Alice, sünd. Sternheim	"	"	Tallinn, Endla t. 17.
Villberg, Anton ja tema abikaasa Olga . . .	28. 8. 31.	"	Tallinn, Paldiski mnt. 5.
Kliimann, Hugo ja Voitra Elisabeth . . .	"	"	Tallinn, Karu t. 19—5.
Tanska, Peeter Andrei p. ja tema abikaasa Apolinaria Makari t., sünd. Grischakov . . .	"	"	Nõmme, Harku t. 18.
Kikkas, Jaan ja tema abikaasa Leontine, sünd. Tasso	5. 9. 31.	"	Tallinn, Heina t. 4.
Õun, Paul Jaani p. ja tema abikaasa Amalie Jaani t.	10. 6. 31.	"	Tartu, Tööstuse t. 16.
Luik, Hans Hansu p. ja tema abikaasa Olga Märdi t., sünd. Elendt	4. 6. 31.	Nr. 73 18. 9. 31.	Aakre v. Ansiko t.
Karu, Johannes Johani p. ja tema abikaasa Marie Jaagu t., sünd. Romet	10. 6. 31.	"	Vaimastvere v. Tartum.
Grünthal, Oskar Jakobi p. ja tema abikaasa Leontine Jaani t.	13. 6. 31.	"	Vastseliina v. Võrum.
Kull, Elmar Juhani p. ja tema abikaasa Kadri Hansu t., sünd. Kaarna	17. 6. 31.	"	Tartu, Maarjamõisa 68.
Nuut, Jüri Jüri p. ja tema abikaasa Luise-Antonie Ado t., sünd. Adamson	22. 6. 31.	"	Tartu, Kalmistu t. 21.
Zimmer, Eduard Peetri p. ja tema abikaasa Alide Kusta t., sünd. Raag	5. 5. 31.	"	Urvaste v.
Rakov, Aleksander Feodori p. ja tema abikaasa Olga-Elisabeth, sünd. Miländer	4. 6. 31.	"	Tartu, Ülikooli naistekliinik.
Veski, Aleksander ja Munim, Marie	22. 6. 31.	"	1) N.-Jõesuu, Sofia t. 4. 2) Narva, Uusküla t. 12—1.
Ehrenvert, Karl ja tema abikaasa Ellinor, sünd. Freibach	7. 7. 31.	"	Sõmeru v. Arkna as.
Siiberg, Johannes ja tema abikaasa Elise, sünd. Samel	21. 4. 31.	"	Paide, Pärnu t. 9.
Jürgenthal, Johannes ja tema abikaasa Anette-Leontiine, sünd. Lipp	10. 7. 31.	"	Virum. Avanduse v.
Uustalo, Theodor ja tema abikaasa Amanda-Kristiine, sünd. Tiivas	1. 7. 31.	"	Rakvere, Seminari 20.
Fölsch, Heinz Romani p. ja tema abikaasa Aino Pauli t., sünd. Rumberg	5. 9. 31.	Nr. 76 29. 9. 31.	Tall. Paldiski mnt. 2—2.
Villig, August ja tema abikaasa Elisabeth, sünd. Vesiloik	"	"	Tall. Toom-Kuninga 21.
Metsniit, Vassili Andrei p. ja Pruul, Kristiina Terenti t.	"	"	1) Muhu-Suurvald. 2) Muhu-Hellamaa v.
Saar, Johannes ja Johanson, Linda	"	"	Tallinn, Kopli t. 48.
Toimeta, Johannes ja tema abikaasa Elisaveta, sünd. Toots	"	"	Tallinn, Vilmsi 1—2-a.
Mandel, Eduard Juhani p. ja tema abikaasa Agathe Jaani t., sünd. Böckler	"	Nr. 77 2. 10. 31.	Tallinn, Kõie 4—8.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elu aht
Pull, Matvei Matvei p. ja tema abikaasa Ida-Marie, sünd. Vutt	5. 9. 31.	Nr. 77 2. 10. 31.	1) Tall. Keskvangla. 2) Nõmme Kitsas 4.
Malleus, Karl Karli p. ja Tätta Alice-Marie Jaani t.	8. 8. 31.	"	—
Kampus, Jüri Jüri p. ja tema abikaasa Liina Tõnise t., sünd. Martinson.	8. 8. 31.	"	Suure Kõpu v.
Uibu, Hans ja tema abikaasa Ann, sünd. Neumann	8. 8. 31.	"	Puiatu, Tohvri t.
Laarmann, Mart Jaagu p. ja tema abikaasa Leena Peetri t., sünd. Heil	8. 8. 31.	"	Uue Kariste v. Muriku t.
Esse, Richard Augusti p. ja Rosenthal Hilda Joosepi t.	29. 12. 30,	"	Põltsamaa, Välja t. 3.
Kutti, Jaan Hansu p. ja tema abikaasa Marie Johani t., sünd. Rantsus	8. 8. 31.	"	Uue Kariste v. Taiksi t.
Vohnje, Oskar ja tema abikaasa Miina, sünd. Naas	9. 9. 31.	Nr. 78 6. 10. 31.	Tallinn, S. Laagri 9—9.
Kobelev, Sergei ja tema abikaasa Natalia, sünd. Vaher	22. 9. 21.	"	Tallinn, Pirita tee 19—1.
Poleschuk, Aleksander ja tema abikaasa Liidia	19. 9. 31.	"	Tallinn, Siimoni 23—7.
Hirt, Alfred Jakobi p. ja tema abikaasa Linda Gustavi t.	19. 9. 31.	"	Tallinn, V. Kompassi 8.
Lell, August Jüri p. ja tema abikaasa Pauline Hansu t.	19. 9. 31.	"	Püssi v. Lügänuuse
Lilles, Mihkel ja Nielman n, Julie	19. 9. 31.	"	Tall., S. Ameerika 27—4.
Kaasik, Johannes-Eduard ja tema abikaasa Vilhelmine, sünd. Liister	19. 9. 31.	"	Tall. Paldiski m. 63—2.
Luukas, Villem Mihkli p. ja tema abikaasa Anna Tõnise t., sünd. Bötter	19. 9. 31.	"	Keina v. Liiguse k.
Pabo, Osvald Johani p. ja tema abikaasa Gert-rud-Elisabeth Ferdinandi t., sünd. Eglit	26. 6. 31.	"	Tartu, V. Põik 3.
Reinupi, Alfred Mihkli p. ja tema abikaasa Magda Jaani t., sünd. Tomingas	8. 8. 31.	"	Sürgavere v. Võistra as
Mõlder, Joosep Hindreku p. ja tema abikaasa Mathilde Jakobi t, sünd. Vinger	1. 8. 31.	"	Rakvere, Muru t 1.
Pööbel, Gustav ja tema abikaasa Emilie	28. 4. 31.	"	Esna v. Ammuta as.
Savest, Jaan ja tema abikaasa Pauline, sünd. Teissel	1. 7. 31.	"	Pada vald.
Abner, Aleksander ja Mustik Elise	4. 6. 31.	"	Avanduse vald.
Sisask, Marcell ja tema abikaasa Hilda Johann-Juliuse t., sünd. Mürs	12. 9. 31.	Nr. 79 9. 10. 31.	Tallinn, Pikk 34-6.
Sibbul, Eduard Johani p. ja tema abikaasa Emilie Daveti t.	19. 9. 31.	"	Tallinn, Hermanni 14-4.
Lippa, Mihkel Villemi p. ja tema abikaasa Marie Mardi t., sünd. Kirspuu	12. 9. 31.	"	Tallinn, Kopli 14-9.
Sosaar, Paul ja tema abikaasa Salme	"	"	Nõmme, Jaama t. 14.
Kull, Eduard Mihkli p. ja tema abikaasa Lydia Karli t., sünd. Matto.	"	"	—
Orntlich, Arnold Hansu p. ja tema abikaasa Alma Arturi t., sünd. Adamson	26. 9. 31.	Nr. 81 16. 10. 31.	Tallinn, S. Karja 18—25.
Läns, Gustav ja tema abikaasa Alma, sünd. Säinas	"	R. T. L. 83. 23. 10. 31.	Tallinn, Kõie 8—9.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Töösturite koosolek Kaubandus-tööstuskojas.

Eesti Töösturite Ühing korraldas esmaspäeval, 16. novembril, Kaubandus-tööstuskoja ruumes kõnekoosoleku, millest võttis osa mõnikümend töösturit ja kuhu kõnelejana oli palutud „Päevalehe“ toimetaja hra J. Taklaja.

Referent umbes poolteisetunnilises kõnes andis huvitava ülevaate sündmusist ja faktoreist, mis kutsusid välja maailma majanduskriisi, peatus küsimusel, kuivõrra on põhjendatud arvamus, nagu oleks praegune maailma majanduskriis õieti kapitalismi kriis. Kõne lõpposas käsitas referent, seoses maailmamajanduse kriisiga, majandusliku elu nähtusi Eestis ja abinõusid, mis ette võetud kriisiga seotud raskuste vältimiseks.

Läbirääkimistel võeti elavalt sõna, vahetades mõtteid peamiselt tööta tööliste küsimuse kohta. Arvustati ka hiljuti maksmapandud kaupade sisseveo korraldusi, leides, et need seadused ei too riigikassale sissetulekuid juure, vaid, otse selle vastu, vähendavad riigi tulusid. Avaldati arvamist, et sissevedu oleks tulnud reguleerida tollidega.

Rõhutati elavalt vajadust sagedamini korraldada sääraseid kõnekoosolekuid, vähemalt üks kord nädalas, võttes päevakorda teatavaid üksiküsimusi. Nii kavatsetakse lähemal kõnekoosolekul võtta arutusele tubakamonopoli küsimus, milleks juhatus kutsub vastava referendi.

Kaupmehed peavad ise hoolitsema.

Kaubandus-tööstuskoda teeb kaupmeestele teatavaks järgmist:

Kaupade sisseveo korraldamise määruste kohaselt ei luba majandusministeerium teatavasti kõiki kaupu, mis kaupmeeste nimele tollile tulevad, sisse lasta. Sääraseid kaubad jäävad siis tollile seisma, kuna tolliasutustel endil puudub õigus ja alus neid kaupu oma algatusel saatjaile tagasi saata. Igasugu arusaamatuste ja asjatute kahjutasanõudmiste ärahoidmiseks on soovitav, et kaupmehed, kelle nimele kaup tulnud ja kes selle kauba sisseveoks luba ei saanud, ise viibimata hoolt kannaksid selle eest, et säärane kaup saatjale välismaale tagasi saadetaks.

Eesti-Leedu väliskaubandus.

(Väliskaub. osak. inform.)

Juuli-, augusti- ja septembrikuu jooksul on Eestist Leedusse toodud mitmesuguseid kaupu kokku 1.159.400 litri väärtuses, aasta esimesel poolel 1.310.500 litri väärtuses. Nii on sissevedu Eestist Leedusse kolmandal veerandil tugevasti tõusnud, eriti just septembris (476.400 litri eest).

Sissevedu Eestist Leedusse esimese 9 kuu jooksul on 2.469.900 litti, väljavedu Leedust Eestisse sama aja jooksul 172.200 litti. Nii on kaubavahetus Leeduga meie kasuks tugevasti aktiivne. Seda arvesse võttes oleks soovitav, et meil püütaks võimalust mööda rohkem Leedust osta.

Eesti krooni Leedus enam ei noteerita.

(Väliskaub. osak. inform.)

Kaunases teatatakse: Ühenduses Eesti Panga korraldusega, et nüüdsest peale ei vahetata enam valuuta vastu eesti kroone, mis esitatud välismaa pankade poolt, lõpetati Kaunase börsil laupäevast, 14. novembrist, eesti krooni noteerimine.

Viimased kursid olid 10. novembril: 100 Ekr. — müüjad 267,50 litti, ostjad 260,0 litti.

Kuuldavasti Lietuvas Bankase osakonnad enam eesti kroone ei osta ega müü. Keskpank Kaunases ostab kroone vähemal arvul ainult oma tarviduseks. Tšeki ostmisel pangast arvatakse kurss 100 Ekr. = 267,50 litti pluss 2 litti pangakomisjoni igalt tšekilt.

Samuti talitab ka üks suuremaid erapanku, Komercijos Bankas, ostes eesti kroone vähemal arvul, kui on kindel, et nende müük ei sünni spekulatsioonihingaga.

Norra määrused sisseveetava või ja kartuli märkimise kohta.

Norra valitsus on avaldanud määruse 1924. a. 8. augusti põllusaaduste kvaliteedikontrolli seaduse põhjal, mille järgi sisseveetava või pakisel peab olema selgesti ära tähendatud päritolumaad, kas sisse põletatud või sisse trükitud vähemalt 2 sm. kõrguste selgete ja tugevate tähtedega.

Sama on maksev ka kartulipakise kohta, kusjuures tähed peavad olema kõrged vähemalt 3 sm. Kui pakiseks on kott või kast, siis peab märk olema tehtud vastupidava värviga koti

enese keskel või kasti ühel küljel. Korvide külge võib kleepida etiketi.

Kui kaup pole märgitud, võib importöör teha seda kas enne tollikäsitusest väljavõtmist või oma laos. Sel juhtumil peab ta aga tolliametile saama teate, et kaup enne muugile laskmist on märgitud.

Detailmüügil peab ostjal olema selgesti näha, kust kaup on pärit.

Määrused välismaa kaubareisijate kohta Daanis.

Kaubandus-tööstuskoda on saanud üksikasjalised määrused välismaa kaubareisijate kohta Daanis, mis seal käesoleva aasta suvel maksuma pandud 1927. aasta 1. juuli seaduse alusel. Need määrused nõuavad kõigilt välisfirmade esindajailt ja agentidelt (välja arvatud isikud, kes Daanis kodaniku kohuseid täidavad ja makse maksavad), et nad ülaltähendatud seaduse kohaselt enast tolliasutuses teataksid ja sealt nõutaksid vastava tunnistuse enese teatamise kohta, mis on ühtlasi ka tõenduseks, et tal on õigus kaubareisijana või agendina tegutseda.

Sellekohase tunnistuse on kohustatud muretsema kõik välisfirmade agendid, kes tahavad Daanis isiklikult saada tellimisi või nende saamise juures olla abiks, vaatamata sellele kas agendi tegevus piirdub vaid ühe linnaga või kogu Daani riigiga. Sellise tunnistuse muretsemist ei nõuta välisfirmade direktoreilt või teistelt sääraseilt isikult, kes ei võta tellimisi, vaid teevad ainult viisakusviisi, või kes omavad Daanis äri osakondi või jälle inspekteerivad oma Daanis tegutsevaid esindajaid ja agente.

Asjast huvitatuid, kes soovivad nende määrustega lähemalt tutvuda, palutakse pöörduda Kaubandus-tööstuskoja poole.

Välismaa firmad soovivad Eestiga äriühendust.

Firma Vahan Arslanian, New-York, 245 fifth Avenue, soovib sõlmida ärilisi sidemeid Eestiga ja müüa eesti produkte — põllumajandussaadusi, toormaterjaale, vabrikukaupu, nahka, karusnahku, villa ja üldse iga liiki kaupa, mida Eesti eksporteerib. Ostab kaupa oma arvel ja võtab seda soovikorral ka komisjonile.

Toiduainete turg.

London.	
13. XI. Nisu, kaal — 496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 31/3
Hard Winter	26/6
Rosario Santa	25/9
„ Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	25/—
Austraalia	20/9
Kansas	„
„ Odrad, Kanada nr. 3, kaal —	
370 Ingl. naela	21/6
California, kaal — 420 Ingl.	
naela	48/—
„ Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	16/—
Canada nr. 2	20/6
13. XI. Linad, cif.	
Riga Livonian Z. K.	38.0
Pärnu H. D.	36.0
Slanetz U/A Medium	40.0
„ Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
liri	sh 68.0—73.0
Daani	44.0—48.0
Hollandi	42.0—44.0
„ Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglise	22.0—25.0
Daani	19.0—21.6
„ Või.	
Daani	126/—
Läti	—
Leedu	—
Eesti	—
Siberi	90—91/—
Uus Merimaa	„

Hamburg.	
13. XI. Nisu.	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 11.50—11.60
Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	—
Western II, cif 100 kg. eest „ „	6.15
Hard Winter II, cif 100 kg. eest term. „	—
„ Rukis.	
Sisemaa, tonni eest loco	Rmk. 10.45—10.55
„ Kaerad.	
Sisemaa, tonni eest	7.80—8.90
„ Odrad, suve.	
Sisemaa, tonni eest	9.10—9.20
„ Odrad, talve.	
Sisemaa, tonni eest	8.70—8.80
„ Suhkur.	£ —
Hollandi, laadimisel	—
C. S. R. — do —	—
Poola — do —	—
Java, valge	7/6
„ Riis, Burmah II, 50 kg. eest	10/3
„ Rasv.	
American Purelard	\$ 20 ¹ / ₄
Steamlard	19 ¹ / ₄

Berlin.

Või.	
„ Sisemaa või I sort	Mk. 107.—
„ „ II „	100.—
„ „ III „	90.—
Eesti,	116.—
Läti punane	117.—
„ must	—
Soome	115.—116
Siberi	107.—132

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	13. XI	14. XI	16. XI	17. XI	18. XI	20. XI	21. XI	23. XI	24. XI	25. XI	26. XI
Frank . . .	96.31	96.12	96.12	96.84	96.80	95.56	95.37	93.65	93.62	94.—	92.—
Dollar . . .	3.7787	3.7771	3.7637	3.7912	3.7737	3.7375	3.7287	3.6625	3.6625	3.6787	3.60
Rootsi kroon	17.72 ^{5/8}	17.72 ^{5/8}	17.94 ^{5/8}	18.17 ^{5/8}	18.20 ^{5/8}	18.43	18.70	18.95	18.72 ^{5/8}	18.56	18.37 ^{5/8}
Daani kroon	17.70 ^{5/8}	17.75	17.9	18.27 ^{5/8}	18.7 ^{5/8}	18.55	18.65	18.62 ^{5/8}	18.82 ^{5/8}	18.62 ^{5/8}	18.31
Norra kroon	18.02 ^{5/8}	18.—	18.05	18.19	18.30	18.46 ^{5/8}	18.62 ^{5/8}	18.62 ^{5/8}	18.82 ^{5/8}	18.87 ^{5/8}	18.67 ^{5/8}
Saksa mark .	15.94	15.875	15.875	15.945	15.865	15.715	15.725	15.45	15.415	15.53	15.18
Soome mark	192.—	193.50	193.—	193.—	193.—	193.—	193.—	193.—	194.—	194.—	194.—
Floriin . . .	9.3950	9.38	9.3750	9.4250	9.3950	9.3075	9.3050	9.14	9.1250	9.17 ^{5/8}	8.96
Liira . . .	73.31	73.06	73.18	73.56	73.12	72.62	72.25	71.12	71.—	71.62	70.37
Helveetsia fr.	19.36	19.346	19.33	19.47	19.42	19.24	19.20	18.90	18.90	19.—	18.62 ^{5/8}
Tšehhosl. kr..	127.50	127.50	127.—	127.—	127.50	127.—	126.—	123.25	123.—	124.—	122.—
Belgia frank	27.15	27.09	27.09	27.21	27.15	27.—	27.—	26.40	26.375	26.46	25.942
Sillingid . .	28.—	28.—	28.—	28.—	28.—	28.—	28.—	28.—	28.—	29.—	29.—
Pengo . . .	20.00	19.75	20.50	19.50	19.50	19.75	19.75	19.50	19.75	19.50	19.—
Latt						37.50	37.50	37.50	37.50		37.50
Tšerv.							26.92 ^{5/8}				
Eesti kroon .	14.—	14.—	14.—	14.—	13.75	14.—	14.—	14.—	14.—	14.—	14.—
Höbe p/unts	21 ^{1/8}	21 ^{9/16}	18.—	18 ^{7/8}	18 ^{1/16}	18 ^{5/16}	18 ^{1/2}	18 ^{5/16}	18 ^{11/16}		18 ^{9/16}
Plaat. p/unts							170/—				
Kuld p/unts .					109/—						

	B E R L I N									
	13. XI	14. XI	16. XI	17. XI	20. XI	21. XI	23. XI	24. XI	25. XI	26. XI
Naelsterling .	15.93	15.90	15.90	15.96	15.86	15.76	15.52	15.32	15.46	15.20
Frank	16.55	16.55	16.55	16.54	16.51	16.50	16.49	16.49	16.49	16.49
Dollar	4.213	4.213	4.213	4.213	4.213	4.213	4.213	4.213	4.213	4.217
Rootsi kroon	89.75	89.65	89.65	88.65	86.—	85.—	83.50	81.—	82.50	82.50
Daani kroon	88.50	90.10	89.90	89.—	85.75	85.—	83.50	81.50	82.—	82.50
Norra kroon	90.25	88.20	88.20	87.90	85.75	85.—	83.50	81.50	81.90	81.25
Soome mark	8.25	8.22	8.22	8.22	8.22	8.22	8.22	8.22	8.—	7.80
Floriin	169.80	169.60	169.50	169.40	169.30	169.25	169.20	169.15	169.15	169.15
Liira	21.75	21.74	21.74	21.71	21.73	21.70	21.70	21.70	21.70	21.70
Helveetsia fr.	82.27	82.20	82.20	82.15	81.95	81.90	81.80	81.60	81.65	81.65
Belgia frank	58.60		58.63	58.61		58.48	58.45	58.55	58.55	58.55

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest ühes valge puuvil-lase kotiga.

Kroonid.

Kroonid.

Pütilijahu:

Rukkipütil patent (ä 50 kg.) 100 kg. 31.50

harilik „ „ 28.50

„ № 3 „ 27.50

„Eesti Parem“ saiajahu (ä 50 kg.) „ 40.50

„Kalev“ „ „ 38.00

„Taara“ „ „ 37.00

„Kungla“ „ „ 31.00

„Sampo“ „ „ 25.00

Maana „ „ 45.00

Granular „ „ 41.50

Granular poolsõre saiajahu (ä 50 kg.) 100 kg. 43.00

„ sõre „ „ „ 45.00

Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise 100 kg. 45.00—47.00

„ sõre, Ameerika ja Inglise „ —

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski

Jahu: rukki „ 16.20—17.00

rukkipütil „ 27.50—31.50

nisu, pehme —

sõre „ 25.00—45.00

Kaerahelbed (Herkulo) „ kg. 0.29

A/S. Rotermanni teh.	100 kg.	Kroonid.		Kro onid.
Jahu: rukki	"	16.00—17.00	Kivisüsi, sepa	1000 kg. 30.00—31.00
" " pütl	"	26.20—27.00	Köks, kütte	" 43.00—43.50
" nisu, pehme — sõre	"	23.60—46.60	Kütteturvas (Riigi turbatööst.)	" 10.00
Nisu, Eesti, riigihind	"	18.00—21.00	Põlevkivi, I sort A fr. ladu Tall.	" 9.15
" külvi, suvi „Rubin“	"	—	" " I " B	" —
Rukis, Eesti, riigihind	"	14.00—15.00	" " asfalt, mastiks, netto 100 kg.	" 6.75
Kaerad, toidu, Eesti	"	9.00—10.00	" " fenolaat, netto	" 9.25
" " Vene	"	—	Karbolineum A & B	" 15.75
Odrad, õlle, Eesti	"	15.00	" " C, netto	" 14.25
" toidu, Eesti	"	12.00—13.00	" " D, netto	" 12.75
Herned, valged, Vene	"	—	Estobituumen-pigi D & E, netto	" 10.25
" " Hollandi	"	—	" " A, B ja C tünnides, brutto	" 10.25
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	" " tooresõli, netto	" 6.75
Riis, Burma II	"	30.00	" " raskeõli	" 9.75
Kartulid, eksport	"	2.30—2.50	" " mootor-petrooleum, franko	" —
" " kartulitärklise vabrikud	"	1.50	" " iga sihtjaam	1 kg. 0.14
Kartulitärklis „Supérieur“	"	28.00	Imbutusõli A, netto, vaatides	" 9.75
Siirup, kartuli, 420/0	"	32.00	" " B " "	" 9.00
Glükoos	"	25.00	" " C " "	" 8.25
Või, eksport, I sort	1 kg.	1.50—1.55	Katuselakk, franko jaam, brutto	" 10.75
Margariin, välismaa	"	—	Raualakk, vaatides	" 22.75
" " kodumaa	"	0.87—1.00	Fenolaat, vaatides, netto	" 9.25
Kaseiin, Eesti toores	100 kg.	12.00	Viljapuu-karbolineum, netto	ltr. 0.25
Juust „Schveitsi“, kodumaa	1 kg.	1.35—1.40	Autobensiin	" 0.20
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.) kast	"	25.20	Raud, sordi	100 kg. 9.50—10.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.25—1.70	" " vits	" 14.00—14.50
" " Inglise	"	1.20—1.45	" " plekk	" 17.00—21.50
Kohv, Rio, Santos jne.	"	2.30—2.50	" " plekk, tsingitud	" 31.50—33.00
" " Keskk-Ameerika sordid	"	3.10—4.80	" " talad	" 11.00—11.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.00—5.50	Teras, Inglise	" 70.00—100.00
" " Orange Pekoe, Java	"	3.80—5.00	" " Saksa	" 70.00—100.00
" " Moning, Hiina	"	4.00—4.70	" " vedru	" 23.00—24.00
Suhkur, peenike, valge, Saksa	100 kg.	—	" " talla, ree	" 13.75—14.00
" " " Tsehhoslov.	"	—	Inglistina	" 300.—
" " " Poola	"	25.25—25.75	Seatina	" 45.00—48.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	3.40	Vaskplekk, punane	" 160.00—200.00
" " " jaam Irboska ja Narva	"	3.40	" " valge	" 150.00—180.00
" " " Saksa	"	3.40	Tsinkplekk	" 45.00—50.00
" " " Poola	"	3.40	Masinaõli	" 26.00—27.00
Heeringad, Yarmouth, „Matties“ tünn	"	—	" " Poola	" —
" " Schoti „Matties“ I sort	"	49.00—50.00	" " Ameerika	" 26.00—30.00
" " " II "	"	45.00—46.00	Mootorõli	" 35.00—43.00
" " Schoti „Matfulls“	"	68.00—70.00	Autoõli, Ameerika	" 39.00—105.00
" " Norra	"	—	" " poola	" —
" " Islandi	"	25.00—60.00	Linaseemneõli	" 60.00—64.00
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.44—0.50	Värnits	" 62.00—66.00
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.25—0.40	Tsilindriõli, Ameerika	" 34.00—35.00
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	10.50—11.00	" " Vene 280°	" 33.00
" " päevalille	"	—	" " " 320°	" 50.00—55.00
" " suhkrupeedi	"	—	" " Ameerika 280°	" 31.00—36.00
Jahu, päevalille	"	—	" " " 320°	" 44.00—50.00
Segajõutoit I s.	"	10.70—11.00	Nafta, Vene	" 10.00—11.00
" " II s.	"	9.80	" " Ameerika	" 10.00—11.00
Sojatangud	"	13.25	" " Poola	" —
Nisukliid	"	7.00—7.75	Petrooleum, Vene, tsisternid ja	" 10.25—11.00
Maapähklikoogid	"	13.00	" " vaadid	" 10.25—11.00
Sõdaherned	"	—	" " Am., tsistern. ja vaadid	" 10.25—11.00
Puuvillane riie Bjas, netto	meeter	0.47—0.58	Bensiin, Vene I sort	27.50—30.00 (l. 0.22)
" " Mitkal	"	0.31—0.43	Bensiin, Ameerika	27.50—30.00 (l. 0.22)
Lina, Petseri, saatejaam	1000 kg.	442.25—457.50	" " Riigi põlevkivitööst., se-	" —
" " Võru	"	442.25—457.50	" " gatud välisbensiiniga au-	" 27.50 (l. 0.20)
" " Liivi	"	381.25—396.50	" " tude jaoks, franko Tallinn	" 26.40—27.40
" " Tartu	"	381.25—396.50	A/S. Kiviõli Estolin fr. Tallinn	" 11.00
Õlilinasemned, 90%, baas,	"	—	Mootorpetrooleum Eesti	" 8.00—9.00
saatejaam	100 "	11.30—11.60	Pesuosoda, kodumaa	" 23.00—29.00
Linaseemned, külvi, 95% baas,	"	12.20—12.80	Seebikivi	" 5.50
saatejaam	"	—	Värvid, nigros., veessulav, välism.	" 0.70
Kivisüsi, auru, Yorkshire,	"	—	" " tsinkvalge, välism.	" 0.70
" " 2 korda pestud	1000 kg.	28.50—29.00	" " tinavalge,	" 0.70
" " " Newcastle	"	27.00—27.50	" " ooker,	" 0.17—0.21

Kroonid.

Väetisained, salpeeter, Tšiili	kott	—
„ superfosfaat 18—20%	—	—
„ Thomasjahu 15—16%	—	—
„ Lubjasalpeeter	—	—
Väetisained, kaalisool, 40%	kott	—
Väetisained, kainiit 12%	—	—
Vävelhapu ammoniaak	—	—
Lubjalämmastik	—	—
Fosforiit, Eesti, 25—27%	—	—
Leunasalpeeter, 26%	—	—
Nitrofoska	—	—
Segafosforiit	—	—
Paber, rotatsioon	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, pütt 170 kg. fr. Tallinn	tünn	8.75
Kriit, toores	100 kg.	5.15—6.50
„ pestud	—	5.50—6.50
Kivitorv	—	—
Lubi	—	3.50
Kips, tükides, franko vagun	—	—
„ Irboska 1000 kg.	—	15.25
„ jahvatatud	—	24.40
„ krohvimise	—	36.60—42.70
Telliskivid, Is., Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.	—	45.00—50.00
Silikaat I s., fr. vabrik	—	39.00—40.00
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	—	130.00
Nahk, talla, Eesti	1 kg.	2.60—2.65
„ „ Ameerika, I s.	—	2.95
„ „ „ II s.	—	2.85

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling inglise naela (lbs) eest ingl. pensi (d) loko 4.88, dets. 4.53, jaan. 4.52, märts 4.53, mai 4.58.

Peekonsigade nädalahinnad Tall. 22.—28. nov. 1931:			
Peekonsigade tapakaalud I sort	II sort	III/IV sort	
60—72 kg	—40	—33	makstakse
55—59,5 „	—36	—	siseturu
72,5—75 „			
50—54,5 „	—	—	hinnad
75,5—80 „			

Juuremaks fondist iga I ja II sordi peekonse eest tapakaaluga 60—72 kg. 5 kr.

Prahid:

Lina			
Tallinn — Stettiin	1000 kg.	Rmk.	22.50
„ — Ghent	1016 kg.	sh	18/—
„ — Dundee	—	—	32/6
„ — Belfast	—	—	47/6
Puumaterjaalid Standard			
Tallinn — London	—	sh	37/6
„ — Hull	—	—	42/6
„ — Manchester	—	—	47/6
„ — Grangemouth	—	—	32/6
„ — Belfast	—	—	—
„ — Dundee	—	—	35/—
„ — Antwerpen	—	—	32/6
„ — Ghent	—	—	32/6
„ — Rotterdam	—	hfl.	18/—
„ — Amsterdam	—	—	20/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg.	Rmk.	18—25—
„ — London	1016 kg.	sh	17—40/—
„ — Stokholm	1000 kg.	rkr.	10—30
„ — Stettiin	või tünn	Rmk.	1.50
„ — London	—	sh	2/6

Tallinna fondibörsi kursisedel.

New-York	T. O. M.	21. XI. 1931	23. XI. 1931	24. XI. 1931	25. XI. 1931	26. XI. 1931	27. XI. 1931
		—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.7280	3.7280	3.7280	3.7290	3.7280	3.7280
	M.	3.7580	3.7580	3.7580	3.7580	3.7580	3.7580
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	13.95	13.90	13.60	13.70	13.60	13.45
	M.	14.20	14.15	13.85	13.95	13.85	13.70
Berliin 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	87.45	87.45	87.45	87.45	87.45	87.45
	M.	89.75	89.75	89.75	89.75	89.75	89.75
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	7.25	7.25	7.—	7.—	7.—	7.—
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	74.50	73.50	71.—	72.—	73.—	72.—
	M.	79.50	78.50	76.—	77.—	78.—	77.—
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	79.50	78.50	77.—	77.—	77.50	77.—
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	74.50	73.50	72.—	72.—	72.—	71.—
	M.	79.50	78.50	77.—	77.—	77.—	76.—
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
	M.	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95
Amsterd. 100 flo. riini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	151.—	150.50	150.75	150.75	150.50	150.75
	M.	154.—	153.50	153.75	153.75	153.50	153.75
Riig 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.—	72.—	72.—	72.—	72.—	72.—
	M.	72.45	72.45	72.45	72.45	72.45	72.45
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	73.50	73.50	73.50	73.50	73.50	73.25
	M.	75.—	75.—	75.—	75.—	75.—	74.75
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	51.65	51.65	51.90	51.80	51.80	51.80
	M.	53.05	53.05	53.30	53.20	53.20	53.20
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.40	19.40	19.35	19.35	19.35	19.25
	M.	20.05	20.05	20.—	20.—	20.—	19.90
Praha 100 čehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	11.10	11.10	11.15	11.20	11.20	11.15
	M.	11.45	11.45	11.50	11.55	11.55	11.50
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	65.—	65.—	65.—	65.—	65.—	65.—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	41.—	41.—	41.—	41.—	41.—	41.—
	M.	42.50	42.50	42.50	42.50	42.50	42.50
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	37.—	37.—	37.—	37.—	37.—	37.—
	M.	37.60	37.60	37.60	37.60	37.60	37.60
Moskva 100 rubla (tšekk)	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—